БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 226 (9058)
СЕНТЯБРИИН 25
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Н. С. ХРУЩЕВОЙ США-да ОШООД БАЙҺАН ТУХАЙ

Н. С. Хрущев Де-Мойндо ерэбэ

ДЕ-МОЙН, сентябриин 23. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд сентябриин 22-то нютагай сагаар 13 час 40 минутада (Москвагай сагаар 22 час 40 минутада) Сан-Францискаһаа Де-Мойндо (Айова штадай главна город) ерэбэ.

Штадай губернатор Хершел Ловлесс, Де-Мойн городой мэр Чарльз Айлс болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд Н. С. Хрущевые аэродром дээрэ угтаа.

Н. С. Хрущевые амаршалхадаа, Советскэ правительствые толгойлогшо Айова штадай туйлалтануудтай танилсаха, забдынгаа вэргээр айлнуудта, фабрика болон һургуулинуудта хүрэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа штадай губернатор Х. Ловлесс элирхэйлэн мэдүүлээ.

Айова штадта ехэ баяртайгаар ерэбэбди гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев амаршалгадань харюусахадаа мэдүүлээ. «Айова штат тухай манай арад зарим юумэ мэдэхэ байна. Танай штадта хүн зоной ямараар ажаһуудагтай бидэнэр ехэ дуратайгаар танилсаха байнабди. Кукуруза ургуулгаар таанад Холбоото Штадууд дотор нэгэдэхи һуури эзэлнэт гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Таанадтай бидэнэр мурысэдэг байнабди. Энэ ехэ туһатай байха гэжэ би һанаха байнаб» гээд Никита Сергеевич хэлээ. Амаршалгын халуун үгэнүүдэй түлөө баясхалан хүргөөд, манай уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүд арадуудай хоорондын хани барисаа хүгжөөхэ, эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туһалха гэжэ найдажа байһан тухайгаа Н. С. Хрущев мэдүүлээ.

Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Де-Мойн город тээшэ ошоо. Аэродромһоо город хүрэтэрхи замдань Де-Мойной бүлэг олон хүнүүд Н. С. Хрущевые амаршалдаг байгаа. Аэродромһоо гарахадань, «Нүхэр Хрущев дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангая. Г-жа Логнер» гэжэ ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн плакат харагдажа байба. Саашаа ябажа ябахадань, «Амгалан тайбан эрхэ байдалда ажаһууя, ажаллая» гэһэн бэшэгтэй плакадые гартаа баряад бүлэг студентнүүд угтажа байгаа. Тэдэнэй городто ерэхэһээнь бүри урид Де-Мойной хүн зон үйлсэнүүдтэ гараһан байба. Хэдэн олон түмэн хүн Советскэ правительствын толгойлогшые угтаа. Хүн зон хаа хаанагүй айлшадые амаршалаа.

Советскэ айлшадай һуужа ябаһан машинанууд «Форт Де-Мойн» гэжэ отельдэ ерэбэ. Де-Мойндо байха үедөө Н. С. Хрущев эндэ байрлаха юм.

ДЕ-МОЙН, сентябриин 23. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд Де-Мойн город (Айова штат) шадарай мяханай заводто сентябриин 22-ой үдын хойно ошоо. Н. С. Хрущев үйлэдбэриин яажа эмхидхэгдэдэг тухай һонирхоһон, предприятиин түхеэрэлгэнүүдые хараһан байна. Советскэ правительствын толгойлогшые хүдэлмэришэд халуунаар амаршалаа.

Удаань Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд «Дир энд компани» гэжэ компаниин хүдөө ажахын машина бүтээдэг заводто ошобо.

Н. С. Хрущев заводой цехүүдтэ ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаа. Заводой генеральна эрхилэгшэ А. Лундал тайлбари үгэдэг байгаа.

Заводой бүтээдэг продукци талмай дээрэ табигдаһан байба. Н. С. Хрущев кукуруза, хлопок хуряадаг машинануудые, культиваторнууд болон бусад машинануудые хараба.

Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд завод хараһанайнгаа һүүлээр Де-Мойндо бусажа ерээ.

Байдаг гостиницада хүрэтэрхи бүхы замдань олон түмэн американецууд Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалаа. «Манайда айлшалыт», «Таниие амаршалнабди, Никита Хрущев» гэжэ бэшээтэй плакадууд хаа хаанагүй харагдана.

Үдэшэнь Де-Мойн городой мэр Чарльз Айлс, Де-Мойн городой худалдаа наймаанай палатын гэшүүд обед хэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлөө. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, тэрэнэй һамган Н. П. Хрущева, бүлэнэр, хамта ябалсаһан хүнүүдынь обед дээрэ байлсаа.

«Форт Де-Мойн» отелиин ехэ зал соо 600 гаран айлшад сугларба. Демократическа партиһаа президентын тушаалда кандидат байһан Э. Стивенсон, Айова штадай губернатор Х. Ловлесс, Айова штадһаа сенатор Т. Мартин болон бусад тэдэнэй дунда байлсаа.

Де-Мойн городой худалдаа наймаанай палатын түрүүлэгшэ Фрэнк Де Пюйе, ажал хэрэгэй, тусхай тушаалта хүнүүдэй түлөөлэгшэд Н. С. Хрущевые, тэрээнтэй хамта ябалсагшадые халуунаар амаршалаа. Н. С. Хрущев харюугай үгэ хэлэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой Нью-Йоркдо байха үедэ городой мэр Роберт Вагнер сайллалга хэжэ тэрэниие хүндэлһэн байгаа. Политическэ, олониитын элитэ ажал-ябуулагшад, ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэд, городой муниципальна органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд сайллалга дээрэ байлсаа. **Зураг дээрэ:** сайллалгын боложо байһан үе.

ТАСС-эй фотохронико.

Де-Мойн городой худалдаа наймаанай палатада сентябриин 22-то Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ

ДЕ-МОЙН, сентябриин 23. (ТАСС). Айова штадай ниислэл Де-Мойн городой худалдаа наймаанай палатада үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдалай хэрэг аршалан хамгаалхаар, СССР США хоёрой, бүхы ороной арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо һайжаруулан хүгжөөхөөр совет арадай шууд шиидэнги байһые Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев дахяад онсолон тэмдэглээ. Энэ зорилгоор буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай дурадхал Советскэ правительство ООН-эй үзэмжэдэ табиһан байна. Германитай эбэй договор баталха тухай Советскэ Союзай дурадхал мүн лэ иимэ зорилготой гэжэ тэрэ хэлээ. Манай һанамжын ёһоор, тус асуудалнуудые гуримшуулха эрмэлзэлгын бии байгаа гээшэ һаа, эдэниие шиидхэжэ болохо байна. Эгээн һайн һайхан, эгээн шухала зорилгые — эб найрамдал аршалан хамгаалха зорилгые — шиидхэхын тулада бүхы оронууд эгээн ехэ эрмэлзэлгэ, анхарал оролдолго гаргаха ёһотой. «Хүйтэн дай» хүсэдөөр зайсуулхын тулада дэлхэйн бүхы оронуудай, хамагай түрүүндэ, США СССР хоёрой харилсаа холбоое һайжаруулха шухала байна гэжэ Хрущев хэлээ.

Айова штадай хүн зониие амаршалха зуураа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ иигэжэ тэмдэглээ. Холбоото Штадуудай хүдөө ажахы ехээр оньһожоруулагдаһан дээрэһээ совет хүнүүдтэ ехэ һонирхолтой байна. Мүнөө үедэ танай хүдөө ажахыда хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй бүтээсэ манай колхозуудайхида орходоо ехэ байна гэжэ тэрэ хэлээ. Зүгөөр, тоо мэдээнүүдые миил сасуулха болоо гээшэ һаа, эндүүтэй болохо һэн. СССР-эй болон США-гэй хүдөө ажахы тад ондоо ёһо гуримда үндэһэлдэг юм гэжэ Н. С. Хрущев заагаа. Танай капиталистическэ ажахыда экономическа талаараа ашаг туһагүй юумэ саашадаа байжа шадахаяа болижо, үгы болодог. Танайда капитализмын үедэ байдаг зүрилдөөн бии.

Манайда хүдөө ажахы социалистическэ гол ёһонуудта үндэһэлэн хүгжэдэг юм. Колхозууд хадаа таряашалай ажахынуудай һайн дураараа нэгэдэһэнһээ уламжалан, тогтоһон томо кооперативна ажахынууд болоно. Тиимэһээ газар элдүүрилхын, тарилгын хойноһоо харууһалхын, мал болон шубуу үсхэбэрилхын тулада хэрэгтэй болохо эгээн үсөөн тоото хүнүүд бэшэ, харин кооператив дотор бии байһан бүхы хүнүүд ажалда хабаададаг байна. Кооперативай нэгэ зарим гэшүүдынь хүдэлмэрилөөд, нүгөөдэ зариманайнь ажалгүй байха ябадал гаргажа болохогүй байна бшуу. Колхозуудта ажал эмхидхэлгэдэ, хүдэлмэриин хүсэ хэрэглэлгэдэ бии байһан дутуунуудые бидэнэр мэдэдэг дээрэһээ, эдэ дутуунуудые зайсуулдаг байнабди.

Энээнтэй дашарамдуулан, Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлээ. Оньһожоруулгын болон ажалай бүтээсын талаар СССР-эй хүдөө ажахын США-һаа гээгдэжэ ябаһаниинь саг зуурын ушар болоно. Һүүлэй табан жэлэй турша соо СССР-эй хүдөө ажахыда туйлагдаһан амжалтанууд тухай тогтоходоо, хүдөө ажахые эрхилхэ дүршэлэй, мүн хүдөө ажахын наукын талаар Советскэ Союзай туйлалтануудһаа Америкын фермернүүд болон мэргэжэлтэд олон юумые хэрэглэжэ шадаха байгаа гэжэ этигэжэ байһан тухайгаа тэрэ элирхэйлэн хэлээ. Танайда һургаал абамаар, үнэтэ юумэ яһала олон бии. Танай амжалтануудые магтахаар, дүй дүршэлыетнай шэнжэлжэ хэрэглэхээр байна гээд Н. С. Хрущев тэмдэглээ.

«Советскэ экономическа доболго аюултай» гэһэн хэбэртэйгээр, экономическа холбоо барисаа хүгжөөхые хүсэдэггүй зарим хүнүүдэй хэлэдэг баталамжанууд тухай тогтоходоо, Н. С. Хрущев иигэжэ мэдүүлээ: «Хүн бүхэндэ хүртэхэ продукци абалгын талаар Холбоото Штадуудые хүсөөд, ахин гараха» гэһэн уряа манай арад табиһан байна. Зүгөөр, энэ хадаа американецуудта ямар нэгэн «аюул» тохёолдуулна гэжэ тоолохоор гээшэ аал? Жэшээлхэдэ, мүнөө Кубаниин колхозуудта орходоо кукуруза, мяха нилээд ехээр абадаг байһанайнь түлөө Айовын фермернүүдые ээрхэг түримхэй һанаашалгатай хүнүүд гэжэ тоолохые бидэнэр оройдоошье хүсэнэгүйбди гээд тэрэ хэлээ.

Советскэ Союзай амгалан ёһоор хүгжэхэ угаа ехэ хараа зам СССР-эй долоон жэлэй түсэбэй нээжэ үгэһые хэдэ хэдэн баримтануудта үндэһэлэн Н. С. Хрущев харуулһан байна.

Хэдэн олон американецуудай, тэрэ тоодо гүрэнэй, олониитын элитэ ажал-ябуулагшадай, ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдэй һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзда ошожо ерэһыень һануулха зуураа, Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ. Совет арадай эб найрамдалда дуратай, Америкын арадта хани ёһоор хандадаг байһыень тэдэнэр бэсэрээ хаража этигэһэн байгаа ёһотой. Манай ороной арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаае мүнөөнэй эрхэ байдалда эб найрамдал бэхижүүлхэ аша туһада зорюулан бүри ехээр бэхижүүлэн үргэдхэхые совет хүнүүд хүсэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Советско-американска харилсаа һайжаруулгада танай ороной ажал хэрэгэй хүнүүд шухала үүргэ дүүргэжэ шадаха байна. Мүнөө үеын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, эб найрамдалай хэрэг бэхижүүлгэдэ Советскэ Союз, Холбоото Штадууд ехэ туһа нэмэри хүргэхэ бэзэ гэжэ бүхы хүн түрэлтэн мүнөө ехээр найдана гэжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ.

* * *

Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд сентябриин 23-най үглөөгүүр Гарстын фермые харахаяа ошоо.

* * *

КУН-РАПИДС (Айова штат), сентябриин 23. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Росуэлл Гарстын фермэдэ мүнөөдэр ошоо. Советскэ Союзда хэдэн удаа аяншалһан Гарст ажахыдамни хүрэжэ, хүдэлмэритэймнай танилсыт гэжэ Н. С. Хрущевые уриһан байгаа. Н. С. Хрущев, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд фермые хараһан, силостэ хэрэглэгдэхэ кукуруза хуряалгатай, мал харууһалгатай, энэ томо ажахын бусад һалбаринуудтай танилсаһан байна. Де-Мойн городһоо фермэ хүрэтэрхи бүхы замдань штадай хүн зон Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалаа.

Айова штат ороной хүдөө ажахын гол штадуудай нэгэн юм. Эндэхи байгаалиин эрхэ байдал, сагай уларил кукуруза болон бусад ургамалнуудые тарихада угаа ехэ таарамжатай. Гэбэшье «Де-Мойн реджистер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, штадай хүдөө ажахы ехэ бэрхэшээлдэ оронхой. Энэ оной июнь, июль һарада олзо доходынь нёдондоной энэ үеынхиһөө 10 процентээр хороһон байна.

Искусство, литературын декадада эрхим һайнаар бэлэдхэе

...мунистическэ парти, Советскэ ...тельство бурят арадай куль... искусство болон литературын ...тэ тушаа эсэгэ ёһоной анха... ...олдолго хододоо хандуулжа ... 1959 оной ноябриин 27-до ...ада нээгдэхээ байгаа Буря... АССР-эй искусство, литерату... ...хоёрдохи декада энэ анхарал ...олгын эли тодо гэршэ мүн бо...

...ороной ажалшад болохоёо ...а декадые Коммунистическэ ... ленинскэ национальна по... ...илалтын толотомо гэршэ... ...нэгэнниинь гэжэ, түхэл мая... ...национальна, удхаараа со... ...стическэ культурымнай ехэ ...эр гэжэ тоолоно.

...дада хабаадахадаа орденто ...ороной ажалшадай зүгһөө ...партиин Центральна Коми... ...Советскэ правительствын, ...а Москвагай үмэнэ өөһэдын... ...орческо тоосоо хэхэ байһанаа ...ликымнай искусство, литера... ...хүдэлмэрилэгшэд һайса мэ... Нэгэдэхи декадынгаа хорин ...саада тээ Москвада болоһон... ...ойшо манай республикын ис... ...о, литература ехэ амжалта ... КПСС-эй XX, XXI съезд... ...гэрэл туяагаар манай бүхы ...айдалай гэрэлтүүлэгдэһэн ...жэлнүүдэй туршада энэ ...илангаяа ехэ амжалта туй... ...ан байна.

...най творческо коллективүүд ...ынгөө эрхим зүжэгүүдые, ли...урын, уран зурагай, хүгжэмэй ...зохёолнуудые Москва абаа... ...юм. Бородинай «Князь Игорь», ...евэй «Анда нүхэд» гэжэ опе...дые, Ямпиловай, Книпперэй ...ра дүүхэй», Батуевай, Май... ...«Инаг дуранай түлөө» гэжэ ...үүдые Ленинэй орденто оперо, ...эй театр абаашаха байна. Бу... ...амын театрын декадада абаа... ...репертуартань. Грибоедовэй ...һаа болоһон уйдхар», хитад ...тург Цао-юй гэгшын «Тай... ...Шагжинай «Будамшуу», мү... ...ын байдал харуулһан, залуу ...тург Пурбуевай «Сасуутан» ...зүжэг ороно. Ород драмын ...ын репертуарта В. И. Лени... ...жабайдалһаа харуулжа, Кы... ...ой зохёоһон «Шуурган дун...», Островскиин «Василиса Ме...ва» болон бусад зохёолнууд ...

...публикын Уран зохёолшодой ...Мунгоновой «Хёлго горхон ...лна», Батожабайн «Төөригдэ... ...үби заяан» гэжэ романуудтай, ...новай «Байгалай повестьтой», ...соной, Дамдиновай, Ангаба... ...шүлэгүүдтэй болон бусад мэ... ...э зохёолнуудтай москвагайхи... ...танилсуулха байна. «Бурядай ...скэ литературын түүхын ...нууд» гэжэ ехэ зохёол столи... ...уншагшад болон литературна ...итын сэнгэлтэдэ табигдаха. ...дай уран зураашад Павлов, ... Тимин, Мэрдыгеев, Москалев, ...ровская, Баженов болон буса... ...зурагууд декадын выставкэдэ ...даха юм. Арадай уралан бү... ...эн зүйлнүүд декадада өөрынгөө һуурииe мүн лэ эзэлхэ. Уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшад москвагайхидта бэлиг шадабаряа харуулха юм.

Манай творческо коллективүүд арбан үдэрэй туршада Москвагай театрнууд болон концертнэ организацинуудай сценэнүүд дээрэ, промышленна предприятинуудай Культурын ордонуудта, Москва шадарай клубуудта уран шадабаряа харуулха юм. Энээнтэй хамта, столицын искусство, литературын ажалябуулагшадай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар манай уран зохёолшод, композиторнууд болон уран зураашадай зохёолнууд, манай зүжэгүүд зүбшэн хэлсэгдэхэ. Москвагай ажалшад, ниислэлэй культурын хүдэлмэрилэгшэд манай хэһэн юумые үнэн зүбөөр, нарин нягтаар, арюун хүсэлтэйгөөр сэгнэхэ, амжалтыемнай тэмдэглэхэ, дутуу дундыемнай, шиидхэгдээгүй зорилгонуудыемнай заажа үгэхэ, литература, искусствынгаа саашадаа хүгжэхэ замые эгээн зүбөөр тодорхойлхо хэрэгтэмнай туһалха байна. Энэ хадаа манай творческо хүдэлмэрилэгшэдтэ, манай культурын бүхы хүгжэлтэдэ туйлай ехэ, сэгнэшэгүй туһаламжа боложо үгэхэ бшуу.

Эдэ бүгэдэ хадаа манай Эхэ ороной ниислэл—Москвада болохоёо байгаа ехэ харалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулхыень республикын творческо коллективүүдые уялгална. Декадын нээгдэхэ болзор хүрэтэр оройдоо хоёрхон һара үлэбэ. Гэхэтэй хамта, эмхидхэлэй-творческо асуудалнуудые творческо коллективүүдэй, Культурын министерствын зарим хүтэлбэрилэгшэдэй саг соонь шиидхээгүйһөө боложо, декадада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ нилээд олон дутагдалнууд үзэгдэнэ.

Декадын репертуар үни хада бэлэн болгогдоһон байха ёһотой байгаа. Зүгөөр театрнуудаймнай бүхы шахуу зүжэгүүд заһагдаха, заримаиинь бүришье ехээр заһагдаха болоод байна. Энэ асуудал ород драмын театрта (директорынь Г. А. Иофин) илангаяа ехээр хабаадана. Энэ театрта нэгэшье зүжэг декадада харуулхаар хүсэд бэлэн болоодүй. Декадада абаашаха һанаатай, мүнөөнэй байдал харуулһан пьесые һаял бэлдэжэ эхилээ. Репертуараа бэлдэхэ эгээн гол асуудалай талаар театрын хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа амар һууһанай үрэ энэ бшуу!

Оперо, баледэй театрын декадна зүжэгүүдэй, илангаяа «Анда нүхэд» гэжэ оперын шанар һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой. Бурят драмын театрта «Ухаанһаа болоһон уйдхар», «Барометр шуурга харуулна», «Сасуутан» гэжэ зүжэгүүдэй талаар режиссерско болон актёрско ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Дуу, хатарай ансамблиин программые, декадын түгэсхэлэй концертын программые нарин нягтаар ушөөл һайса хаража үзэхэ, хаһаха, нэмээхэ хэрэгтэй.

Зүжэгүүд болон концертнүүдэй идейно-уран һайханай хэмжээе эрид дээшэлүүлхын тулада декада хүрэтэр үлэһэн сагые гүйсэд ашаглаха гээшэ искусствын эмхи зургаануудай дайшалхы зорилго мүн. Энээнэй тула декадын хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Жалсабон, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэнь Цыдынжапов), театрнуудай, филармониин хүтэлбэрилэгшэд творческо, техническэ бүхы хүдэлмэриие нарин нягтаар эмхидхэхэ, зүжэг бүхэниие, концертын номер бүхэниие үргэнөөр, шадабаритай һайнаар зүбшэн хэлсэлгэ хангаха уялгатай. Гэхэтэй хамта, декадада һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада творческо хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала. Актер, режиссер бүхэн, хүгжэмшэ, дирижер бүхэн, баледэй артист ба дууша бүхэн, уран зохёолшо, уран зурааша бүхэн—декадада хабаадагша бүхэн өөрынгөө уран шадабариие, зохёолые, наадаха ролёо оролдосотойгоор һайжаруулха ёһотой. Энэ талаар творческо коллективүүдэй партийна, комсомолой организацинууд ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Декадада бэлэдхэхэ зуураа, творческо хүдэлмэрилэгшэд бурядай искусство, литературын идейно-уран һайханай хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ талаар шэнэ, ехэ алхам хэхын тулада бүхы шадалаараа оролдохо ёһотой.

Декадада бэлэдхэл хадаа ажабайдалтай искусство, литературын холбоо барисаае улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна. Тиимэһээ манай уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад, артистнууд ажалшадай урда творческо тоосоогоо үргэнөөр хэхэ, түрэл арадайнгаа культурые Москвада абаашаха эрхэ олохо зэргэтэй.

Арадай түлөөлэгшэд боложо Москва ошохо гээшэ тон ехэ нэрэ хүндэ, туйлай ехэ харюусалгатай хэрэг мүн. Энээниие харюулха гээшэ бурядай искусство, литературын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй арюун нангин уялга болоно.

Карелиин АССР-эй искусство, литературын хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаба

Карелиин искусство, литературые хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, Москва городто болоһон Карелиин АССР-эй искусство, литературын декадатай дашарамдуулан СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Карелиин АССР-эй искусство, литературын 88 хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаа.

РСФСР-эй арадай артистка, Карелиин филармониин солистка С. А. Рикка болон уран зохёолшо, Карелиин АССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ А. Н. Тимонен гэгшэд **Ленинэй** орденоор шагнагдаба.

Ажалай **Улаан тугай** орденоор—11 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—25 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—50 хүн шагнагдаба.

УХААЛАН ЗОХЁОГШОД, УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАД ҮБРИ ОЛОШОРОГ ЛЭ!

☆

Бүхэсоюзна бүлгэмэй нэгэдэхи съезд

☆ ☆

...аалан зохёогшодой, уралан на...уулагшадай бүхэсоюзна бүлгэ... нэгэдэхи съезд сентябриин 22-... Москвада Союзуудай байшангай ...но зал соо нээгдэбэ. 400 де... ..., мянга шахуу айлшад — үй...эридэ шэнэ юумэ үүсхэгшэд, ...тэд, конструкторнууд, совнар...удай, партийна болон ний... организацинуудай түлөөлэгшэд ...дын хүдэлмэридэ хабаадана.

...ПСС-эй ЦК-гэй Президиум ...дын хүндэлэлэй президиумдэ ...эмэ альга ташалган доро һун...за.

...ездын нэрэ дээрэ КПСС-эй ...эй, СССР-эй Министрнүүдэй ...эй, ВЦСПС-эй эльгээһэн ...шалгые ВЦСПС-эй түрүүлэг... В. В. Гришин уншаа. Энэ амар...ые сугларагшад ехэ анхарал...аар шагнаһан байна. Зал соо ...даан нэрьемэ альга ташалган ...

...ПСС-эй XXI съездын болон ...С-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй ...шэбэринүүдтэй дашарамдуу... ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай бүлгэмэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ В. П. Корякин элидхэл хээ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилһэн байна.

* * *

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй нэгэдэхи съездын сентябриин 23-най үглөөнэй заседани дээрэ бүлгэмэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ В. П. Корякинай элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Манай ороной ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай туйлаһан ехэ амжалтануудые үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна. Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй, тэрэнэй эхин организацинуудай хүдэлмэриие шэнжэлхэ зуураа, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ зарим ушарта бэрхэшээл тохёолдуулдаг дутуунуудые үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Ухаалан зохёолгын хэрэгүүдые эрхилхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедэй түрүүлэгшэ А. Ф. Гармашевай хэлэһэн үгые делегадууд ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Ухаалан зохёолгые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ ябадал хангаха тон шухала хэдэн асуудалнууд тухай тэрэ тогтожо хэлэһэн байна.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа съезд дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэсоюзна бүлгэмэй Уставай проект тухай бүлгэмэй эмхидхэлэй комитедэй секретарь А. С. Зверев үдэшын заседани дээрэ элидхэл хээ.

Сентябриин 24-дэ съезд хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Дутагдалнууд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ

Тоосоото-һунгуулиин суглаануудай ямараар үнгэргэгдэжэ байһан тухай

Улан-Удэ городой партийна организацинуудта хаа хаанагүй тоосоото-һунгуулиин суглаанууд үнгэржэ байна. Сентябрь һарын түрүүшын хахадта 200 гаран партийна организацида тоосоото-һунгуулиин суглаан болоо. Долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө коммунистнуудай оролдолго хэшээлэй, эдэбхи үүсхэлэй ехээр дээшэлһэниие эдэ суглаанууд гэршэлнэ. Хаа хаанагүй суглаанууд эдэбхитэйгээр, шүүмжэлэл ехэтэйгээр үнгэржэ байнхай. Суглаанда хабаадаһан коммунистнуудай хахадһаа олонхинь үгэ хэлэжэ, дутуу дундануудые, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлһэн, һайшаалтай һанамжа, дурадхалнуудаа оруулһан байна.

Городой Соведэй гүйсэдкомой, Бурпромсоведэй, Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институдай, Буркоопсоюзай, Госпланай, Худалдаа наймаанай министерствын болон бусад олон эмхи зургаануудай, предприятинуудай партийна организацинуудта тоосоото-һунгуулиин партийна суглаанууд һайн бэлэдхэлтэйгээр, ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө. Эдэ партийна организацинуудта тоосоото суглаандаа коммунистнууд уридшалан олоороо бэлэдхэлсэһэн, эмхи зургаан, организаци болон предприятиин ажал хүдэлмэри али бүхы талаһаань шэнжэлэгдэжэ үзэгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн Улан-Удын паровозовагонно заводой олонхи партийна организацинуудта тоосоото- һунгуулиин суглаанууд эдэбхитэйгээр үнгэрбэ. Эндэ партийна 38 бюро, тэдэнэй секретарьнууд жэл соо ябуулһан хүдэлмэри тухайгаа коммунистнуудтаа тоосоо. Элидхэлшэдшье, үгэ хэлэһэн хүнүүдшье КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоолоор хараалһан хэмжээ-ябуулгануудайнгаа ямараар дүүргэгдэжэ байһанда гол анхаралаа хандуулһан байна.

Тиин парторганизацинууд ажал хүдэлмэриин ябасые һайнаар хинан шалганагүй гэжэ коммунистнууд тон зүб шүүмжэлнэ. Хиналта шалгалтын һула байһан дээрэһээ зарим цехүүд жэгдэ һайнаар хүдэлдэггүй, һарын дүүрэхэ багта тэбдэхэ, яараха ябадал гаргадаг заншалтай. Зарим цехүүд, жэшээлхэдэ, вагонуудай, паровозуудай мөөри шудхадаг, заһадаг цехүүд гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. Булад хайлуулгын цех бусад заводуудта шудхалаануудые һаатуулжа үгэнэ. Эдэ цехүүдые даагша нүхэд Костин, Тугутов, Брянский гэгшэд мастернуудайнгаа, түрүү хүдэлмэришэдэйнгөө һайшаалтай һанамжа, дурадхалнуудые тоодоггүй, хэрэгсээдэггүй заншалтай.

Паровозо-механическа, механохабсаралгын цехүүдэй коммунистнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриин муугаар ябуулагдадаг тухай, түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй дэлгэрүүлэгдэдэггүй байһан тухай шангаар шүүмжэлээ. Баталан абаһан шиидхэбэринүүдээ хүсэндэнь хүргэхын тулада оролдодоггүй, профсоюзай, комсомолой организацинуудые һулаар хүтэлбэрилдэг болоо гэжэ вагонно депогой коммунистнууд парторганизациингаа бюроо, тэрэнэй секретарь нүхэр Ярышкиниие эрид хурсаар шүүмжэлбэ. Эрилтэ хэгдэдэггүй, туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй байһан дээрэһээ зарим коммунистнууд партийна даалгабаряа муугаар дүүргэнэ.

Ажал муугаар эмхидхэгдэнэ, социалистическэ мүрысөөн ёһотойгоор дэлгэрүүлэгдэнэгүй, ехэ гаргашатайгаар, үнэ сэн ехэтэйгээр барилга хэгдэнэ, барилгын шанар муу байһан зандаа гэжэ барилгын хүдэлмэринүүдэй 3-дахи управлениин предприятинуудай, үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай, 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын, хирпиисын заводой партийна организацинуудай коммунистнууд тоосоото суглаанууд дээрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Зарим партийна организацинуудта парти доторой хүдэлмэри һулаар ябуулагдадаг, арад зонтой холбоо барисаа һулатай байгдадаг байна. Олохон партийна организацинуудта суглаа үнгэргэхэ болзорнууд эбдэгдэдэг, коммунистнууд суглаандаа эдэбхитэйгээр ерэдэггүй байгаа. Иимэ баримта «Механлит» заводой, 3-дахи АТК-гэй партийна организацинуудта илангаяа олоор үзэгдэһэн байна. Эндэхи партийна организацинуудта КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд саг соогоо партида абтанагүй. Тэрэшэлэн «Керамик», «Труд» гэжэ артельнүүдэй, оёдолой фабрикын, «Рособувьторгын» базын партийна организацинуудта тоосоото үе соо суглаанууд саг соогоо болодоггүй байгаа.

Хүдэлмэрилэгшэдөө хүмүүжүүлхэ, эрдэм мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, ажалдань туһалха тушаа партийна бюро һанаагаа зобоногүй гэжэ ПВЗ-гэй медицинскэ нэгэдэлэй коммунистнууд шангаар шүүмжэлээ. Энээн дээрэһээ боложо олон хүн ажалһаа гарана. Тоосоото үе соо 105 хүн ажалда абтажа, 79 хүн ажалһаа гараа. Эмнэлгын зарим хүдэлмэрилэгшэд зоной дунда ойлгуулламжын, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулнагүй. Зарим врачууд, жэшээлхэдэ, нүхэд Трифонова, Гальперина, Франчук, Антимонова гэгшэд медицинын асуудалаар лекци уншахаяа арсадаг байха юм.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг дээрэһээ зарим хүдэлмэрилэгшэд ажалай журам эбдэнэ. Тоосоото үе соо 33 хүндэ зэмэ тохогдоо. Тэрэшэлэн комсомолойнь организаци һулаар хүдэлнэ.

Горпищеторгын магазинуудай партийна организацида тоосоото-һунгуулиин суглаан баһал шүүмжэлэл ехэтэйгээр үнгэрөө. Хиналта шалгалтын һула байдаг дээрэһээ эндэхи зарим коммунистнууд Уставайнгаа эрилтэ дүүргэдэггүй, партийна даалгабаринуудтаа хайша хэрэгээр хандадаг байгаа. Хүтэлбэрилхы тушаал эзэлдэг зарим коммунистнууд зонойнгоо дунда лекци, элидхэл уншанагүй. Энэ партийна организаци хэдэн жэлэй туршада нэгэшье хүниие партида абаагүй.

— Сэхынь хэлэхэдэ, манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тон ехэ. Гүрэнэй мүнгэ зөөри үрихэ, хулгайлха ушарнууд олошороо. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо мүнөө жэл 2 дахин ехэ мүнгэн үригдөөд байна. Партийна организациин зүгһөө хиналта шалгалта хэгдэнэгүй, гүрэнэй мүнгэ зөөри үригшэдтэй, хулгайлагшадтай шанга тэмсэл хэгдэнэгүй,—гэжэ эндэхи коммунистнууд шүүмжэлээ.

Партийна бюрогойнгоо хүдэлмэриие шангаар шүүмжэлээд, эндэхи коммунистнууд бюрогойнгоо гэшүүдые шэнэлбэ.

Ургажа ябаһан залуу үетэндэ—комсомолшуудта, залуушуулда хододоо анхарал хандуулжа, тэдэниие һайнаар хүмүүжүүлжэ, һургажа байха шухала байһан тухай суглаан бүхэндэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Юрэнхыдөө олонхи партийна организацинууд комсомолой организацинуудые, илангаяа коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байһан бригадануудые зүбөөр, шадабаритайгаар хүтэлбэрилнэ гэжэ суглаанууд дээрэ коммунистнууд мэдэрһэн байна. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байгшад үдэрһөө үдэртэ олошорно. Мүнөө город соо иимэ 469 бригада тоологдоно.

Тиигэбэшье комсомолой организацинуудые хүтэлбэрилхэ, ударидаха хэрэгтэ ехэхэн дутуу дундануудай бии байһан тухай заагдаа.

Зарим партийна организацинуудай секретарьнууд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ ямар шүүмжэлэлэй гараһаниие, коммунистнуудай һанамжа, дурадхалнууд болон захяа заабаринуудые мартаһан байна. Иигэжэ һанаа амар ябадаг зарим секретарьнуудай, жэшээлхэдэ, 4-дэхи столовын, «Керамик» артелиин, Социальна хангалгын министерствын парторганизациин секретарьнуудай хүдэлмэриие хангалтагүй гэжэ коммунистнуудынь тон зүб сэгнэһэн байха юм.

Тоосоото-һунгуулиин суглаануудай үедэ олохон партийна организациин секретарьнууд һэлгэгдээ. Шэнээр һунгагдаһан секретарьнуудай гурбанай нэгэ хуби шахуунь хүдэлмэришэд юм. Тиимэһээ шэнээр һунгагдаһан секретарьнуудта, партийна бюрогой гэшүүдтэ туһалха, хододоо захяа заабари үгэжэ байха гээшэ КПСС-эй райкомуудай, горкомой шухала зорилгонь болоно.

Коммунистнуудайнгаа шүүмжэлэлые хододоо һанажа, һанамжа дурадхалнуудыень, захяа заабаринуудыень заатагүй бэелүүлхэеэ партийна бюронууд, тэдэнэй секретарьнууд оролдохо зэргэтэй.

М. Калмыкова,
КПСС-эй Улан-Удын горкомой таһагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галуута-Нуурай рудоуправлениин автобазын түрүү жолоошон Василий Щербаков.
Ф. Моренецын фото.

Малай үүлтэр һайжаруулха

Долоон жэлэй туршада республикын колхоз, совхозуудта ниитын адууһа малай үүлтэр улам һайжаруулан, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлжэ, һү, мяха, нооһо, үндэгэ бүри элбэг дэлбэгээр абадаг болохо зорилго табигдана.

Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ аймагуудтамнай малай үүлтэр һайжаруулха тушаа яһала хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Илангаяа хонидой, эбэртэ бодо малай үүлтэр һайжаруулха тушаа ехэхэн оролдолго гаргагдана. Мүнөө олонхи колхоз, совхозуудта 4—5 жэлэй урда тээхидэ орходоо хоёр—гурба дахин ехэ нооһон, һүн абтадаг болоо.

Колхоз, совхозуудта адууһа малай үүлтэр һайжаруулха тушаа мал үсхэбэрилгын Бурядай республиканска конторо ехэхэн хүдэлмэри хэхэ ёһотой, хэдэгшье байна гээшэ. Энэ конторынхид город, хүдөө тосхонуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай хубиин ажахыһаа, мүн мал үсхэбэрилдэг гүрэнэй элдэб ажахынуудһаа болон ондоо область, республикануудһаашье үүлтэртэ мал олоор худалдан абаад, республикынгаа колхоз, совхозуудта дамжуулан үгэдэг юм. Жэшээнь, энэ жэлдэ аймагуудта адуун һүрэгые һайжаруулхын тула хамта 14 толгой үүлтэртэ азарга ажахынуудта худалдагдаа. Мүн Бурядай зооветинститудай һуралсалай-туршалгын ажахыһаа, Сэлэнгын совхозһоо болон бусад ажахынуудһаа бүхыдөө 80 гаран толгой эрхим һайн симментал үүлтэрэй буруу, хашараг, бухануудые худалдан абажа, колхоз, совхозуудтаа үгэһэн байна. Гадна эндэ тэндэһээ сугларһан 400 толгой һайн, томо үүлтэрэй азарга, эмэ гахайнууд аймагуудта абаашагдаа.

Тиихэдэ адууһа малай үүлтэрые һайжаруулха зорилгоор ондоо область, республикануудһаа нилээд олон мал абтана.

Аймагуудта хонин һүрэгэй үүлтэрые улам һайжаруулжа, нооһо ехээр хайшалдаг болохо зорилгоор байгша ондо Алтайн хизаарһаа нарин нооһотой, эгээл эрхим классай 655 толгой хуса худалдагдажа абтаа юм. Харин нёдондо Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ артелиинхид 200 толгой каракуль үүлтэрэй түлгэ хонидые худалдажа абаад, үсхэбэрилжэ байна. Эдэ хонидой манай эндэ хэр. һайнаар үдэхэ, олошорхонь үшөө мэдэгдэнэгүй. Тиибэшье саашадаа каракуль үүлтэрэй хонидой республика дотор элбэгжэхэнь элитэ. Мүн республикын колхоз, совхозуудта үгтэхөөр томо сагаан үүлтэрэй 100 гаран эмэ гахай ондоо тээһээ асарагданхай.

Мүнөө ниислэл городуудта хубиин ажахыда үхэр мал барихые хорихо гэһэн тогтоолой гараад байхада конторынхид хүдэлмэришэд, алба хаагшадһаа ашаг шэмэ ехэтэй, һайн үүлтэрэй мал олоор худалдажа абахын тула ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Тиигэжэ суглуулагдаһан малнуудай эгээл һайниинь колхоз, совхозуудта эльгээгдэхэ ушартай.

О. Голованёва,
мал үсхэбэрилгын республиканска конторын зоотехник.

МЕХАНИЗАТОРНУУД! Баалнуудаа түргөөр суглуулан сохижо дүүргэе!

☆

Үшөөтэ гөлөй эрьедэ

Колхознигууд болон механизаторнуудай шэн зоригто, үнэн зүрхэнэй оролдосото ажалай ашаар, байгша ондо Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ артелиин үргэн ехэ тарялан дээрэ халюурма баян ургаса гараа.

— Тухайлхада, бүхы тарялангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 11—12 центнер ургаса абахаар хараалнабди. Тиигэжэ мүнөө жэлдэ хамтадаа 20 һайса гара мянган центнер орооһо таряан хуряагдаха гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 2,5 шахуу дахин ехэ таряа суглуулха байнабди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр С. Доржиев хөөрэнэ.

Ургасынгаа эдеэшэмсээр хадалга, хуряалгаяа хаһа сагтань захалаад, хура бороогүй сагые һамбаашалан үдэр һунигүй эршэмтэй шангаар ажаллажа ороо һэн. Колхозой механизаторнууд үсөөхэн үдэрэй туршада хамта 1300 гаран га таряа амяарлан хадаад, тэрэнэйнгээ 900-гаад гектарыень суглуулжа сохинхой. Эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, эрхим ажалай жэшээ харуулдаг хүнүүд эндэ олон. Шударгы механизатор Мэлс Раднаевай хүтэлбэрилдэг лафетнэ жаткын агрегадайхид 580 гектар таряа һайн шанартайгаар амяарлан хадаа. Мүн хадаһан таряагаа суглуулжа сохиходоо комбайнернууд Лубсандоржо Цыденов, Балбар Дыбовалов, Чойсорон Бубеев гэгшэд халаан бүринингөө даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн ургаса хуряалга дээрэ хүдэлдэг бусадшье колхознигууд эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Илангаяа колхозой гол ехэ тоог дээрэ орооһо таряа сэбэрлэхэ, тэрэниие хаһа сагтань ашажа бэлэдхэлэй пунктда ябуулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Гадна эгээл шэлэмэл һайн орооһо нарилнаар сэбэрлэжэ, ерэхэ жэлэй тарилгада үрэһэ хүрэнгэ бэлдэжэ захалаа.

Мүнөө тус колхозойхид бүхы таряагаа һаяын үдэрнүүдтэ хуряажа дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Г. Ильин.

☆ ☆

Курумканайхид социалистическэ уялгаяа дүүргэбэ

КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай эрхим бэлэгээр угтахаар зоригжоһон Курумканай аймагай колхознигууд Эхэ орондоо таряа ехээр тушаахые оролдоно. Энэ жэлдэ гүрэндөө 180 мянган пүүд таряа худалдаха гэһэн социалистическэ уялгаяа сентябриин 23-да тэдэнэр дүүргээ. Тиигээд аймагай колхозууд гүрэндөө үшөө 30 мянган пүүд таряа худалдаха гэһэн шэнэ уялга абаад, бэлэдхэлэй пунктда таряа зөөжэ үргэлжэлһөөр. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 8 мянган центнер, Калининай нэрэмжэтэ колхоз 7 мянга гаран центнер таряа гүрэндөө худалданхай. Л. Макарова.

Түсэбһөө гадуур таряа тушаана

Хүсэд эдеэшэһэн алтан шаргал шэниисэ ашаһан автомашинанууд Усть-Кяхтын бэлэдхэлэй пункт тээшэ үдэршье, һүнишье таһалдангүй ябана. Иигэжэ Кяхтын аймагай колхозууд, тэндэхи совхоз гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда 22 мянган центнер тарян тушаагдаа.

Эндэхи «Красное знамя» колхоз гүрэндэ 2600 центнер таряа худалдаха гэһэн социалистическэ уялга абаһан байгаа һаа, мүнөө 3 мянган центнер һайн шанартай таряа худалдаа. Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхоз, хонинок совхоз абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэйхүндэлэлдэ Эхэ орондоо үшөө 3 мянган центнер таряа худалдаха гэжэ кяхтынхид шиидээ.

Н. Николаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Дружба» колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ц-Д. Б. Дамбиев артелиингээ механизаторнуудта долоон жэлэйнгээ түсэбые хайшан гээ һаа 5 жэл соо дүүргэхэбибди, таряа хуряалгаяа түргөөр дүүргэхын түлөө юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ хэлэжэ байна.
Н. Дамбаевай фото.

Хаана бэрхэшээл бэ— тэндэ депутадууд ошодог

Колхознигуудай ажалай журам бүри бэхижүүлхэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ Мухаршэбэрэй сомоной Совет гол анхаралаа табидаг. Тус сомоной Соведэй хүдөө ажахын комисси эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн дутуу дундануудые элирүүлээ һэн. Таряа хуряалгын эхеэр ажалай журам һула, колхознигуудай ажал һайса эмхидхэгдээгүй, олон хүн ажалда хабаадалсаха аргатай аад, гарадаггүй байгаа. Комисси энэ талаар хэдэн һанамжануудые колхозой правленидэ дурадхаһан байна. Эгээн түрүүн тоог дээрэ таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха хүдэлмэриие хурдадхаха зорилготойгоор саг үргэлжын комиссиин гэшүүн агроном Ю. И. Лютаевае тоог дээрэхи ажалда табихые дурадхаа һэн. Энэ дурадхалые колхозой правлени һайшаажа, нүхэр Лютаева таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие эмхидхэгшээр табигдаа бэлэй. Депутат Юлия Ивановна түрүүшынгээ үдэрһөө колхознигуудай ажалые зүбөөр табижа, таряа сэбэрлэдэг машинануудые үдэр һунигүй хүдэлгэжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха хүдэлмэри нилээд түргэдөө. Мүнөө тэрэ колхоз үдэр бүри хэдэн зуун центнер эрхим таряа гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда ябуулна.

Тус колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын бригадираар сомоведэй депутат С. П. Ревенский һаяшаг табигдаба. Урдань тэрэ бригадын ажалай журам һула, ажал хүдэлмэриингөө талаар гээгдэдэг байгаа. Мүнөө нүхэр Ревенский бригадынгаа ажал эрид һайжаруулжа эхилээ. Мүнөө үбгэн залуугүй таряа хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Мүн тэрэ сомоной «Коммунизм» колхозой дүй дүршэлтэй болоһон тракторист, сомсоведэй депутат Петр Федоров гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха үедэ колхозой механизированнэ тоог дээрэ хүдэлхөөр зүбшөөлөө үгэһэн юм. Нүхэр Федоров таряа сэбэрлэдэг машинануудай хойноһоо харууһалгые һайжаруулжа, мүнөө таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие үдэр һунигүй эмхидхэжэ шадаа.

—Ажалые зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда манай депутадууд ехэхэн анхарал табидаг. Тэдэнэр өөһэдөө ажалай эрхим жэшээ харуулдаг, хүн зоной дунда Соведүүдэй дээдэ органуудай шиидхэбэри ойлгуулжа үгэдэг гээшэ,—гэжэ «Коммунизм» колхозой гэшүүн нүхэр Ревенский депутадууд тухайгаа хөөрэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан Мухаршэбэрэй аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ажалай болон политическэ дэбжэлтээ үдэр бүри дээшэлүүлжэ байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ нэгэ миллион пүүд таряа худалдаха гэһэн социалистическэ уялгаяа тэдэнэр уридшалан дүүргэхын түлөө улам шангаар тэмсэнэ.

М. Николаев.

РЕДАКЦИИН ПОЧТОҺОО

Эд бараан яахадаа хомор ба

Хэжэнгын аймпотребсоюза
нын сельпогой хүдэлмэри
ажалшадай эрилтые хангаха
хүсэд оролдоногүй. Энэ
«Коммунизм» колхозой түб т
до оршодог аад, хүн зониие э
раагаар, эдеэ хоолой зүйлн
дуталдуулна.

Тэрээнһээ гадна колхоз
тосхонһоо 9 километрын ха
30-аад үрхэтэ айл ажаһууда
хониной фермэ, отаранууд б
даг. Эндэхи магазинай гэр
жа, ондоо тээшэнь абааша
худалдаа наймаанай багахан
түхеэрһэн байгаа. Түрүүшээр
элдэб янзын эд бараан, эдеэ
зүйл наймаалагдажа, ажалш
рэгтэй юумэеэ худалдан
байһан юм.

Һүүлэй үедэ эндэнь эд б
эдеэ хоолой зүйл хомор бай
лошоо. Неделидээ хоёр дахи
потребсоюзһаа эд бараан аса
даг нэрэтэй аад, архиһаа
юумэ хомор байдаг. Хубсаһ
ха мылэ, одеколон, сахар,
гэхэ мэтэ зүйлнүүд үнинэй а
данагүй. Иимэ зүйлнүүд, мү
доошье юумэ абахын тула 9
ной газартахи колхозойнгоо
тосхоной магазин ошохо баа
логдоно. Талаан болоо һаа
наар, морёор ошохош, ехэ
ябагаар лэ ябагдана.

Худалдаа хэдэг нэгэ зааха
соо наймаалагшань бүлэтээ
ладаг, нүгөөдэ буландань хү
наймаан хэгдэдэг, мүн элдэб
хайрсаг гэхэ мэтэ табяатай б
Магазинай юумэ хадагалдаг
рынь мүн лэ ондоо тээшэ з
һэн байгаа.

— Эд бараа хадагалха а
барюулжа үгыт,— гэжэ энэ
даагша Цыбжитова сельпог
рүүлэгшэ Цыренбазаровта н
бэшэ хандаһан байха. Теэд
һэн юумэ харагданагүй.

— Эд бараан хаһа соогоо а
дабал, ямар зохид болохо
Аяар 9 модоной газарта хар
гүй һэмди,— гэжэ эндэхид х
дэнэ.

Энэ тосхондо эхин һургуу
юм. Һуралсалай жэлэй эхилх
да тээ һурагшадай тетрадь, м
садшье хэрэгсэлнүүдые абах
дэнь юуншье байгаагүй.

Сельпогой хүтэлбэри
ажалшадые эд бараагаар, эд
лой зүйлөөр хангаха асуудал
харалаа хандуулха бэзэ гэжэ
дагдана.

Ч. Батоцыре
Б-Ц. Дамди

Тарянайнгаа хата хүлеэһээр

Сэлмэг дулаан үдэрнүүд б
таряа хуряалгада тон таата
на. Тиигэбэшье сентябриин 10
тор Карл Марксын нэрэмжэ
хоз хуряалгаяа хурдадхаха
биратай хэмжээ абаагүй б
Колхозой 3-дахи бригадад
гектар шэниисэ, 850 гектар
таригдаһан байгаа. Бригады
ханизаторнууд хуряалгын
һээ хойшо оройдоо 554
амяарлан хадаад, тэрэнэйнгэ
гектарыень суглуулан сохёод
юм. Гүрэндэ 2400 центнер тар
далдаха түсэбтэй байбал,
үедэ минил 240 центнер тушаа

Яахадаа энэ колхоздо хү
иимэ мэлхэйн алхамаар ябан
шэб? Иимэ асуудалдамнай
зой парткомой секретарь
Дармаев иигэжэ харюусаба
рямнай нойтон, хатахыень
нэбди». Үнэн дээрээ таря
нойтон бэшэ, харин амяарла
ряажа хүсэд болохоор байгаа
Тарянайнгаа хүсэд хатахые
жэ байтарнь бороон ороод, х
гыень баһал хэдэн үдэрөөр
туулба.

Хуряалгада ябажа байһан
низаторнуудай заримань а
журам эбдэнэ. Сентябриин
сэлмэг үдэр комбайнер Бал
ма Жанов «СК-3» комбайн
дэргэдэ архи барижархинхай
жа, хахад үдэрөө гээгээ. Тии
тэрэ убайгүйгөөр иигэжэ хар
«урда үдэрнүүдтэ һайн хүд
Мүнөөшье хубитаяа алдахагү

Тингэһээр байтар эдеэнэй
саана юумэн нижаганашаба.
гэхэдэ, тракторист Галсан Ж
ранов «ДТ-54» трактораараа
графын столб мүргэжэрхиһэн
ба. Иигэжэ эмхи журамгү
ажаллаһанайнгаа эсэстэ тус к
зой механизаторнуудай хурья
гэдэргэнь татажа байһаниинь
шэлтэй. Ажалай журам эбдэ
колхозой правлени шанга х
абанагүй.

Ц. Хан

Сэлэнгэ.

Республикын предприятинуудта

Нэгэтэ углөөгүүр

одо бэлэдхэлэй ля гэжэ пункт. э дандаа модо- ой бүлэнэр ажа- аг юм. Һаяхан нэ углөөгүүр эн- ажалшад газаа гдэһэн һонир- ой плакат ун- ан байна. Тэ- дээрэнь иигэжэ гдэһэн байгаа: Мурысөөнэй түрүүлдэ— алдар соло! Үсэгэлдэр Петр Вшивковой хүтэлбэрилдэг комплексно бага бригада халаан соо 49 кубометр модо бэлэдхэхэ нормоёо 121 кубометр хүрэтэр (267,3 процент) дүүргэбэ».

Ойртожо байһан Октябриин һайндэрэй ажалай вахтада жагсаад, тус бригадынхидай шэнэ амжалта туйлаһан мэдээсэл Итанцын леспромхозой бүхы модошодые баярлуулаа. Петр Никитович Вшивков бригадираар хүдэлмэрилхэ зуураа, бригададаа модо отологшын уялга дүүргэнэ, бензинээр хүдэлдэг хюрөөгэй хүсые дүүрэн ашаглана. Тракторист И. И. Беспоясов бригадынгаа гансахан тракторта техническэ харууһа һайнаар хэнэ.

Иигэжэ нүхэр Вшивковой бригада долоон жэлэй түрүүшын жэл—1959 оной даабарита түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

В. Богданов.

Зураг дээрэ: П. Н. Вшивков. Прибайкалиин аймаг.

Ц. БУДАЕВ.

Валентина Гагановада зорюулнам

Арюун үүсхэл

Гаганова, шинии үүсхэһэн
Габьяата һайхан жэшээе
Горькиин зохёолдо бэшэгдэһэн
Данкын жэшээтэй сасуулнам.

Арад түмэн зонойнгоо
Аша туһада зорюулан
Үнэн зүрхэеэ үргэһэн
Үльгэрэй баатар Данкодал

Олон түмэнэй мандалда
Үнэн зүрхэнһөө ажаллаха
Үльгэр жэшээ харуулбаш,
Хубиингаа хэрэг харадаг
Хэтын дадалые дабабаш.

Шэнэ юумэн хододоо
Зула болодог туладаа,
Шинии үүсхэһэн хэрэг
Уладай зориг бадаруулан
Удаан сагта мандахал.

Арюун һайхан коммунизмын
Аша туһада үүсхэһэн
Алдар габьяагыш магтанам,
Арадай үнэн басаган!

Эрхимээр ажаллаха, амарха, сэнгэхэ!

Соёлой добтолгын соносхогдоһоноо хойшо манай аймагай ажалшад һуурин газарнуудаа болбосон түхэлтэй болгохо тодорхой хэмжээ-ябуулга хараалһан юм. Үнгэрһэн жэл үлүүтэй сагай турша соо иимэ хүдэлмэри хэгдээ гэбэл:

Ажалшадай һууха 100 гаран гэр палисаднигтайгаар, хүүгэдэй сэсэрлиг, яслиин 3 байшан, 4 магазин, долоон жэлэй һургуули, механизаторнуудай байха 2 байшан, 3 стадион шэнээр баригдаа, мүн хүдөөгэй клубууд болон культбазанууд һэльбэн заһабарилагдаа, мянгаад модон һуулгагдажа, тосхон, һуурин газарнууд гоёон шэмэглэгдээ.

Энэ асуудалаар Барханай сомоной ажалшадай бага бэшэ юумэ хэжэ байһан тухай хэлэмээр.

Тус сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой олон малшад, механизаторнууд шэнээр баригдаһан гэрнүүдтэ оронхой. Байрын, үйлэдбэриин болон бэшэшье барилгануудһаа гадна, мүнөө 400 һууритай хүдөөгэй шэнэ клуб баригдажа байна. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Гурдарма Эрдынеевич Дамбаев) ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулна. Тиимэһээ колхозойнгоо гол гол үйлэдбэрие оньһожоруулжа, ажалые бүри хүнгэн, болбосоронги болгохо гэжэ оролдоно.

Тосхонһоо холо, поли дээрэ ажалладаг механизаторнуудтаа хамтын нэгэ байра барижа үгөө. Үнгэрөөшэ зун нооһо хайшалха 25 хайшатай прессовальна ехэ аппарат тодхогдоо. Энээнэй ашаар ямаршье бороотой үдэрнүүдтэ хониной нооһо һаадгүй хайшалха аргатай болоо. Мүн ажалайнь бүтээсэ нилээдгүй дээшэлээ. Мүнөө жэл хонин бүриһөө 3,5 килограмм һайн шанартай нооһо абажа, гүрэндөө 850 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 35 процентээр ехэ нооһо худалдаһан байна.

Малшад, механизаторнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци олон секцитэй культурын университет нээгээ. Жэшээнь, мал ажалай секциие зоотехник Намдак Гармаевич Будаев, ветеринарна врач Лубсама Аранзаевна Гармаева, таряан ажалай болон ургамалай секциие агроном Владимир Будаев, механизациин — колхозой механик Баясхалан Бадмаевич Базаров гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Мүн модошо дарханай, гэрэй ажалай секцинүүд бии.

Барханай колхознигуудай үүсхэлээр мэргэжэл олохо техническэ һуралсал тусхай программаар эмхидхэгдээ. Тиимэ программаар һуража дүүргэһэн һаалишад I, II, III классуудтай, хонишод, мал адуулагшад, трактористнар, модошо дархашуул тусгаар разрядтай болохо юм. 1960 оной январиин 1-һээ энэ колхоз мүнгэн түлбэридэ оронхонь. Тиихэдэ мэргэжэлтэй колхознигуудай үүргэ бүри ехэ болохо.

Барханай хүдөөгэй клубай ажал хүдэлмэринь үндэһөөрөө хубилаа. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм, техникын туйлалтануудые шудалха, мүн ондоошье асуудалнуудай үдэшэ, элдэб концерт, кино ходо эмхидхэгдэжэ байдаг.

Культурна эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэриие шалган харалгын үедэ клубайнь ажал республикын правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэжэ, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Тэрэнэй хүдэлмэридэ колхознигууд, хүдөөгэй интеллигенци эдэбхитэйгээр хабаадана. Нэрлэн хэлэбэл, нүхэд Радна Ешонов, Дарижаб Бадмаев, Санжидма Будаева, Иннокентий Будаев, Хэшэгтэ Сангадиев, багшанар Лина Баянова, Батор Бадмаев болон бусад болоно. Радна Ешоновто «Республикын культурын габьяата ажал-ябуулагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

Олониитын дунда ябуулагдадаг культурна хүдэлмэриие колхозой парткомой секретарь нүхэр Дмитриев хүтэлбэрилдэг юм. Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев соёлой добтолгын ябаса тухай хэлсэхын тула ажалшадай суглаа үе үе болоод зарладаг байна.

Үйлсэнүүдээ, гэр байрынгаа газаагуурхиие ариг сэбэр байлгаха зорилгоор Саранхор, Элһэтэ, Хонхино гэжэ тосхонуудай ажалшад ехэхэн хүдэлмэри хээ. Бархан уулын үбэртэ колхозой типовой стадион баригданхай.

Мүн Дэрээнэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозһоо дутуугүйгөөр барилга хэжэ, түб тосхоноо болбосон түхэлтэй болгоо.

Дэрээнэй колхознигууд 8 жэлэй һургуулиин байшан өөһэдынгөө хүсөөр барижа дууһаад, мүнөө Аллын аршаанда 25 һууритай амаралтын гэр барижа дүүргүүтэй байна. Гүүртэ, отаранууд бултадаа радио, телефоноор хангагданхай. Жэшээнь, аймагай центрһээ 100—120 километртэ байдаг малай, хониной байрануудта Ильичын лампочканууд яларна.

Дэрээнэй ажалшадай культурна ажаһуудалтай болоһые тэндэхи арадай театр гэршэлнэ. Энэ театр комсомолшууд, залуушуулай үүсхэлээр эмхидхэгдээ. Колхозой правлени театртаа хубсаһа оёхын, клуб, сценыень шэмэглэн гоёохын тула арбаад мянган түхэриг мүнгэ һомолоо.

Ажалшадай дунда ном тарааха, номуудые уншагшадта дүтэлүүлхэ зорилгоор нүүдэл библиотекэнүүд, ном наймаалха хүдэлмэри эмхидхэгдээ. Уншагшадай тоо үдэр бүри олошоржо байдаг. Мүнөө аймагай ажалшадай хахадһаа олониинь эдэбхитэй уншагшад болонхой.

Аймагай, Дээрэнэй, Разгоной библиотекэнүүд уншагшадай конференци, нютагайнгаа уран зохёолшодтой (нүхэд Ангабаев, Дамдинов гэгшэд) уулзалга үнгэргөө. Мүнөө ажалшад улам олоороо, бүри эдэбхитэйгээр номуудые уншадаг боложо байна. 300 гаран колхознигууд өөрын библиотекэтэй болонхой.

Ажалшадай культурна эрилтые хангаха, бэеынь элүүрые сахихын тула колхозууд хоорондохи амаралтын байшан Гааргын аршаанай дэргэдэ баригдаад, энэ жэлэй 8 һарын туршада 450 үлүүтэй колхознигууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад амарба. Баргажанай, Баунтын, Яруунын аймагуудһаа, Улан-Удэһээ, мүн Эрхүүгэй, Читын областьнуудһаа хүнүүд амархаяа ерэдэг болоо.

Аймагай культурын таһаг нүүдэл кино лектори, агитбригада эмхидхэнэ. Мухаршэбэрэйх и д э й жэшээгээр эндэхи интеллигенциин агитбригада эмхидхэгдээд, таряа хуряажа байһан колхознигуудта концерт харуулна, улаан булан, культбазануудые шэмэглэн гоёоно, ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһа» гаргалсана, хөөрэлдөө эмхидхэнэ. Агитбригадын гэшүүд Анна Пиртова, Анатолий Плеханов, Лидия Перевалова гэгшэдэй гаргаһан «дайшалхы хуудаһа» болон шог зугаата номернуудые таряа хуряагшад ехээр һонирхожо уншана.

Аймагай лекторнуудэй нэгэдэлэй гэшүүд үбһэ, таряа хуряагшадта лекци, элидхэлнүүдые ходо уншадаг. Нүхэд Сыжит Цыбиков, Олег Бодонов, врачууд Буда Бухаев, Семен Буслов, багшанар Занабазар Сажинов, Хубисхал Дамбаев, агрономууд Бимба Гомбоев, Митап Очиров гэгшэдэй уншаһан лекцинүүдые хүн зон ехэ һонирходог.

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ соёл болбосоролой, барилгын, ажахын хүдэлмэриин талаар долоон жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидээд, аймагай ажалшад габшагайшалга гарган ажаллажа байна.

Гэхэ зуура манай ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл бии байһаар. Жэшээнь, малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ илангаяа Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта унжагайрһаар. Мүн Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд һү багаар һаана. Зарим колхозууд соёлой добтолгоор хараалһан хэмжээябуулгануудаа дүүргэнэгүй. Жэшээнь, Сахулигай клубай, Гаарга, Аргадын больницануудай барилга унжагайрһаар.

Эдэ дутагдалнуудые шууд усадхажа, соёлой добтолгые үргэн далайсатайгаар ябуулха зорилготойбди.

С. ТАРАСКИН,
Курумканай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЭБТЭЙ БРИГАДА

гаар уулзажа, хөөхэ гэһэн хүнөө тани- й гээшэ олон һа- түрүүлдэг. Зугаада ямар хүн аб, нэгэ-хоёр үгэ дуугараад адагшье, үгы һаа, түргэ түргэн өөд ябашаха хүн дайралдаха. м нэгэн хүдэлмэри дээрэ абаа- дурагүй, үгы һаа, ажалтайгаа суулха тон дуратайнууд олдо- Баянголой нүүрһэнэй шахтын адир Н. И. Бабу гэгшэтэй уул- хүсэлтэй ябаһан аад, талаан ходоо ажалдаа ошожо ябаха ань хүнэй «зууршалгагүйгөөр» ошообди. Хамар дорохи хара- ятагар гоёолто һахалынь энэ рые дары танилсуулжархидаг аа. Бэеэр набтархан аад, нгөө таби дүхүү наһые мэдэн- дэншье хүнгэнөөр ябаха хүдэл- зугаа хөөрөөн соогоо энеэдэ а гаргахань хажуудань ябаһан э тон зохид. Энэ нүхэр зугаада гэн», утахан хөөрөөтэй, бол- жотой хүн байшоо. Хэлэһэн ээ баримтаар гэршэлдэг зан- бүри һайшаамаар.

Манайшни «интернациональ- бригада энэ гээшэл даа,—гээд олай Иванович шахтын үүдэндэ зэһэжэ байһан хүбүүдые ха- на. Тэдэнэй зариман шахта соо одог дэнгүүдээ шалгажа, хэн иинь зэбсэгээ үзэжэ байбад. шьегүй һубарилдаһаар «Север- поле» шахтын үүдээр орожо, э тиишээ годирһоор ябатараа, тернациональна» бригадынхидай адаг газарта хүрэбэбди. Дэнгэй лдэ шулуу нүүрһэн ялалзан харлажа харагдана. Николай Иванович Бабу ябууд зуураа нүхэдтөө ажалыень хубаарилан үгөөд, өөрөө шахтын үһөө бүхэлхэ модо заһажа эхилбэ.

Энэ бригадада хамта зургаан хүн ажаллана. Тэдэнэй хоёрынь ород, гурбаниинь бурят, Николай Иванович өөрөө молдаван яһанай хүн. Тиимэһээ бригадаяа «интернациональна» бригада гэдэг юм байгаа. Бригадир Бабу 17 жэлэй туршада шахта соо хүдэлхэ зуураа, энэ хүдэлмэриие тон һайнаар мэдэдэг болоһон, дүй дүршэлөөр баян шахтер. Энэ хугасаа соо горно мастерааршье хүдэлһэн байха. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада бригадираар хүдэлжэ, жэл бүри һайн амжалта туйладаг болонхой.

Энэ жэл тус бригадын үнинэй гэшүүд Дымбрылов, Грыдин, Злыгостев гэгшэд залуушуул Базаров Бадмаев хоёрые бригададаа абажа һайн шахтёрнууд болгоод, коммунистическэ ажалай ударнигууд болохо гэжэ шиидээд, шэнэ уялгануудые абаһан юм. Тэдэнээ нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байнад. Тус бригада газар малтаха 8 һарынгаа түсэбые 110 процент эрхим шанартайгаар дүүргэжэ, нүүрһэнэй өөрынь үные түсэбэйхиһөө 5 процентээр химдаруулһан, ажалай бүтээсые 110 процентээр дээшэлүүлһэн байха юм.

— Июль һарада,— гэжэ Николай Иванович хөөрэжэ эхилнэ,— манай хамһабариин нэгэ участок ехээр гээгдэжэ, шахтада хэрэгтэй материал дуталдуулжа эхилбэ. Тиихэдэнь шахтын хүтэлбэрилэгшэдтэ хандажа, бидэ тэрэ участогта хүдэлхөөр гараа һэмди. Һара тухай хүдэлөөд байхадаа участогые гээгдэлһээнь гаргаад, үшөө нилээд хүрэхэ материал бэлдээбди. Теэд мүнөө һөөргэмнай гол хүдэлмэридэмнай оруулаа, эндээшье мүн лэ шухала хүдэлмэреэ хэнэбди...

Халаанай һүүлээр бригадир Бабу бригадынгаа гэшүүдтэй үглөөдэрэйнгөө хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсээд, тэдэнэй һанамжа, дурадхалнуудые шагнажа, шахтын хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгана. Николай Иванович өөрөө эрдэм багатай болобошье, нүүрһэ малталгые түргэдхэхэ, хүнгэдхэхэ зорилгоор оньһожоруулгын дурадхалнуудые оруулжа, бэелүүлдэг заншалтай. Энэ жэл 2 дурадхал оруулаад, хэрэглэжэ эхилээ. Энэнь хэдэн мянгаад түхэригэй алмалта үгэхэ гэжэ тодорхойлогдоо.

Тус бригадын гэшүүдэй газар тэһэлхэ хүдэлмэри хэдэг эрхэтэй болохын тула курсада, зариманайнь үдэшын һургуулида һуралсажа байһан тухай бригадирай хөөрөөнһөө мэдэгдэнэ. Амаралтын үдэр, сүлөө сагтаа бригадаараа кино харадаг, гэр бүлэдөө айлшалалсан хөөрэлдэдэг, зарим нэгэндээ ажахыдань туһалалсадаг заншалынь тон һайшаалтай байна.

Дүршэлтэй шахтёрой хүтэлбэрилдэг бригадынхид Зэдын комбинадай 25 жэлэй ойн, КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумэй хүндэлэлдэ сентябрь һарынгаа даалгабариие болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхээр хүдэлжэ байна.

Д. Аюшеев.

Закаменск город.

ҮҮРИНЭР

РЕПОРТАЖ

нүхэдэй, нэр-сасуутанай арһан газарта хододоол наа- згаа, энеэлдээн хүхилдөөн га- а байдаг.

— Цыдемпил үүри, саада хоёр энһээнь адхыш, энээхэн мэ- тэй орооһо сеялкэ руу адхая,— бууралтажа ябаһан толгойтой торист дүтэ байһан механиза- нүхэртөө хандана.

— Үүри үбгэн, һуларжал байна даа. Мэшээгтэй таряандаа зүб байха бэшэ аалди?

— Болигдожо байна даа, нүхэр. ынхимнай үгыл.

— Залуудаа даа, Дабаасан шангал ябагша бэлэйш. Һа- гүш даа, түрүүшын «Универ- тракторнуудай колхоздомнай байхые? Тиихэдэ ши урда- ь үргөөд, хахалһан газар дээрэ йн бурд-бурд байтар табижа аг һэмнайш?

— Тиихэдэш мундуу ябагдаа Мүнөөш тэрэ хүсэн һалаа.

— Юу хэлэнэш? Биш үшөөл ба- ябана гүбди гэжэ юундэ һанаг- биб.

нэ үедэ тэдэнэй хажууда хүрэ- ерээд, хөөрэлдэхыень шагнажа һан тракторна бригадын брига- ай орлогшо (хоюуланайнь ба- үүри) Молон Дамбаев энеэбхи- дуугарна:

— Үгы, энэ Цыдемпил үүри бага- шэрхи, сүлхэ юм һэн. Тэрэл хиеэ харуулжа, толгойнгоо үһэ- сайжа захалшаһан хойно үшөө аа байнал, шолмошни.

Тэ тэрэ хахалһан газарай захада саад, шалаагаа гаргалсаад үзэ- най гү?

— Үзэбэлшье, үзээ!

— Болигтыл даа, зүнгэгүүд, үмхи хүхалхаяа носолдохо гээ гүт? жэ Дабаасан Бадмаевич хори-

Иигэжэ хүхилдэн, гурбан үүри- нөөхи дүүрэн шэниисэтэй мэ- ээ хамһажа байжа сеялкэ рүү- адхажархёод, тамхилха хоо- дoo залуугайхиһаа абажа, ерэээй жаргалта байдалдаа орожо байгаад, һанан һанан хөөрэлдэбэ.

Эдэ гурбамнай Торийн аймагай «Красный Октябрь» колхозой үнинэй механизаторнууд байгаа. Эдэнэр «эди дундаа» аляархалдажа, наадажа ябахадаа суг хамта модон анзаһаар газар хахалжа һураһан байха. Тииһээр байтараа нютагтаа колхоз тогтоолсоо.

— Зай, таанар тиихэдээ тракторнуудаа хүдэр гартай залуушуулда даалгажа үгөөд, малаа үдхэлсэхэ гэжэ шиидээ ха юмта даа. Би үшөөл нэгэ хэды жэл трактортаа хүдэлхэ һанаатай байнаб даа,—гэжэ хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ Цыдемпил үүринь нүхэдтөө хэлэбэ.

— Бидэш, үүри үбгэн, мал ажал дээрэшье хүдэлхэдөө хүнэй хойно балай гараад үгэхэгүй байхабди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, залуу механизаторнууд олон болоо, харин мал ажал дээрэмнай дүршэлтэй малшад хомордоод байна. Тиимэһээ бидэнэршни хойшоош гаража байгаа бэшэ, харин мүнөө мал ажалда онсо анхаралай табигдажа байхада урагшаа, түрүүшын зэргэдэ гаража байна бэшэ аалди,—гэлдэнэ нүхэдынь.

— Баһашье ухаантай, зүйтэйл үгэнүүд байна. Битнай газараа элдэжэ, таряагаа ургуулжа нэгэ хэды жэл үргэлжэлөөд, таанарнай хойто жэлһээ ниитынгээ малые үдхэжэ захалыт даа. Теэд хаанашье яба—хамтымнайл ажал ха юм. Теэдшье үүринэр юундэ хойшоо гараад үгэхэ һэм. «Хүгшэн морин борозда алдахагүй» гэжэ сэсэн үгэ бии ха юм,—гэжэ Цыдемпил үүриингээ хэлэхэдэ, булта хүхилдөөд тараа һэн.

Тэрэ гэһээр гурбан жэл үнгэрөө. Тракторай рульда һууһаар 20 жэл болоһон Цыдемпил Цыбенович үшөөл газараа хахалһаар. Эдэ жэлнүүдтэ 10000 һайса гаран гектар зөөлэн хахалалга хээ. Энээниень нэгэ борозда болгожо һунаагаа һаа, дэлхэйе 6 дахин оройно гэхэ гү, али 5 плугтай трактораараа эдэ жэлнүүдтэ газар дэлхэйе тойроод, горьтойхоноор үлүүлэнхэй ябажа байна.

Цыдемпил Цыбенович хэдэн зуугаад гектар шэнэ газар хахалаа. Энээниень парти, правительствомнай үндэрөөр сэгнэжэ, «Шэнэ газар хахалһанай түлөө» медаляар шагнаа. Тиихэдэ партиин Торийн айком, аймгүйсэдкомһоо, мүн түрэл колхозһоошье үнэтэ шангууд, грамотанууд хэдэн дахин үгтөө. Энэл даа, Цыдемпил Цыбеновичын таһалгаряагүй ажалайнь аша үрэ.

— Нилээд хүдэлэгдөө гээшэ аабза. Теэд таби гаран наһандаа трактораа орхихо дурамгүй. Эхэ оронойнгоо иимэ ехэ илалтануудые туйлажа байхада, үшөөл хэдэн жэл ажаллаха һанаатайб,—гэжэ Цыдемпил абга мүнөө хөөрэдэг. «Абга» гэжэ Цыдемпил Цыбеновичые нютагайнь залуу механизаторнууд нэрлэдэг.

— Цыдемпилнай иимэ удаан саг соо тракторта ябахадаа яажа хашарнагүй гээшэб? Дабаасан Молон хоёрынь мүнөө гараад байна ха юм,—гэжэ нютагай зоной хэлэхэнь дуулдадаг. Дурлаһан, дадаһан ажалаа орхихонь харамтай байгаа ха. Энэл ажал Цыдемпилые саг үргэлжэ аймагай түрүүшүүлэй нэгэн ябахаар хүмүүжүүлээ ха юм. Тиихэдэ Дабаасан, Молон гэжэ үүринэрынь МТС-эй хубилгагдахада, түрэл колхоздоо ошоод: «Зай, Цыдемпил, үшөөл хэдэн жэл ажаллажа, залуу механизаторнуудаа һургыш даа. Бидэшни колхозойнгоо мал харууһалалсахамнай» гэжэ захяа һэн. Дабаасан Бадмаев өөрынгөө тракторые комсомол хүбүүн Доржо Дашеевтэ тушаажа үгөөд, колхозойнгоо гээгдэнги отарануудай нэгые даажа абаһан юм. Харин Молон Дамбаевичынь бүри һүүлдэ, нөөхи хөөрэлдэһэнэй удаа хоёр жэлэй үнгэрһэн хойно албаяа дүүргээд ерэһэн Будажап Гармаевта трактораймнгаа руль барюулаад, һаяхан артелиингээ гахайн фермые гэр бүлөөрөө тушаажа абаба. Тиигэжэ 16—18 жэл таһалгаряагүй сугтаа ажаллаһан дүршэл ехэтэй механизаторнууд Дабаасан Бадмаев —хонишон, Молон Дамбаев—гахайшан болонхой. Мүнөө Дабаасан Бадмаев—аймагай эрхим хонишодой нэгэн, колхозойнгоо правлениин гэшүүн юм. Байгша ондо түл һайнаар абаад, хурьгадаа тобир тарганаар, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Ноябрь—декабрь һарануудта үшөө 200 шахуу хурьга абахаар хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлээ. Нүхэр Бадмаев хонидые үбэл хурьгалуулха дүршэл колхоздоо үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула саг үргэлжэ оролдожо байдаг. Хонидоо үбэл олоор хурьгалуулхын тула мүнөөшье искусственна үрэжүүлгэ амжалтатайгаар эмхидхэжэ байна. Тиигэжэ Дабаасан Бадмаев гээгдэжэ ябаһан отараяа жэшээтэ отара болгожо байнхай.

Зүгөөр Молон Дамбаевай оройдоол 7 һара соо гахайшанаар ажаллажа байһан тула ажалайнь үрэ дүн һайса гараадүй. Гэбэшье тэрэнэй шахаһан хэдэн арбаад гахай 70—75 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдагдахань. Мүн нилээд олон поршоонхо абтаад, тарганаар түлжүүлэгдэжэ байна. Нүхэр Дамбаев мүнөө жэлэйнгээ поршоонхонуудай олохониие үлөөжэ, эхэ гахай болгохоор хараална. Тиигэжэ Молон Дамбаев богонихон болзорто колхозойнгоо эхэ гахайнуудые олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха зорилго табинхай.

Иимэл даа, үүринэр механизаторнуудай ажал хэрэгүүд!

Үүринэрэйнгээ захяае нүхэр Цыбенов эрхимээр дүүргэжэ байнхай. Байгша оной эхинһээ хойшо 800 гаран гектар хахалалга хээд байна. Колхозой правлени эрхим механизатор нүхэр Цыбеновые намарай пар хахалалгада табинхай. Юуб гэхэдэ, хойто жэл баһал энэ жэлэйхидэл адли элбэг ургаса хуряахын тула намарайнгаа парые эрхим шанартайгаар хахалха хэрэгтэй ха юм. Мүнөө «Красный Октябрь» колхоздо 700-гаад гектар пар бэлэн болоо. Тэрэнэйнь 250-ые Цыдемпил Цыбенович хахалаа.

Нүхэр Цыбеновэй дүй дүршэлые халан абажа байдаг залуу механизаторнууд—баһал үүринэр Бадмажап Санданов, Доржо Дашеев, эдэнһээ хоёр наһаар аха Будажап Гармаев эршэмтэйгээр ажаллажа байдаг. Бадмажап Цыдемпил Цыбеновичын халаанайнь нүхэр юм. Тиимэһээ тэрэ хоёр хоорондоо мурысэн ажалладаг. Нүхэр Санданов Цыдемпил абгаяа арайл хүсэдэггүй, гэбэшье эршэ хүсэеэ улам зангидаһаар. Мүнөө тэрэ Дымбрыл Буянтуевай лафетнэ жатка шэрэжэ байхадаа, үдэр бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Һаяхан Дымбрыл Бадмажап хоёрой агрегадта колхозой правлениин, партийна эхин организациин зүгһөө мурысөөнэй нэгэдэхи шан барюулагдаа.

Тиигэжэ хоёр үеын үүринэр колхозно ажабайдал хүгжөөхэ түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулалсажа ябана.

М. Гончиков.

ҮБЭЛДЭ БЭЛЭН ГҮТ?

Бэе бэедээ хаялсахада ямар туһа болохоб

Закаменай «Коммунизмын зам» колхоз аймаг доторoo ехэхэн, мал ажалтай ба таряан ажалтай колхозуудай нэгэн юм. Түб тосхон — Дүтэлүүртэнь эхин һургуули, хоёр магазин, хүдөөгэй клуб, библиотекэ, эмнэлгын пункт бии. Колхозой залуу хүбүүд, басагад сүлөөтэй сагаа клуб, библиотекэдэ ерэжэ үнгэргэдэг.

Гэбэшье манай клубай байшан ажалшадай культурна эрилтэ гүйсэд хангажа шаданагүй. Илангаяа үбэлэй сагта досоонь задагай вайдан, потолоогһоонь шорой гоожожо, хүлдэшэхөөр хүйтэн байдаг.

Үбэлэй сагта уран һайханай кружогуудые эмхидхэхэ аргагүй хүйтэн байдаг. Эдэ дутагдалнуудые сомоной Совет, колхозой правлени, партийна организаци мэдэжэ байгаад, хэмжээ абанагүй. Юуб гэхэдэ, клубай гэр колхозой гэжэ тоологдодог юм. Тиигээд аймагай финансын таһаг заһабарилгын мүнгэ манда һомолдоггүй байна. Клубаа заһабарилаял гэхэдэ, колхозой правлени сомоной Соведтэ эльгээдэг, сомоной Совет — колхозой правленидэ бусаадаг. Иигэжэ бэе бэедээ хаялсаһаар хэдэн жэл болобо.

Манай Дүтэлүүрэй сомоной Совет гүрэнэй банкда хэдэн мянган түхэриг доторой татариин мүнгэтэй юм. Энэнь соёл культурын эмхи зургаануудта хэрэглэгдэхэ ёһотой аад, юундэшьеб миин лэ хэбтэдэг. Мүн гал аюулһаа һэргылхэ багажа зэбсэгүүд оройдоо байхагүй. Энэ асуудалаар сомоной Соведтэ хандахада, мүнгэн үгы гэхэеэл мэдэдэг. Үнгэрөөшэ жэл энээн тухай Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдкомдо бэшэһэн байгааб, мүн культурын таһагта хэдэ дахин хэлээ һэм. Теэд тэрээнһээ ямаршье үрэ гараагүй. Али болохо жэжэ бужа хэрэгсэл абахын тула мүнгэ эрижэ сомоной Соведэй секретарь М. Мироновада гү, али түрүүлэгшэ Б. Цыбиковтэ хандахада, нэгэл аргаар арсадаг.

Гансашье клубта бэшэ, мүн библиотекэдэ ехэхэн заһабарилга хэрэгтэй. Библиотекын оёорынь шэрдэгдэхэ, шахагдахаар.

Колхозой 2-дохи комплексно бригадада клуб библиотекэ хоёр бии. Тэндэ мүн лэ ехэ заһабарилга хэрэгтэй.

Урзанда жэл аймагай уран һайханай бүлгэмүүдэй хүдэлмэриие шалгалгада хабаадажа, шагнал абаһан гармошкоһоо ондоо хүгжэмэй ямаршье хэрэгсэл үгы байкабди.

Дурсагдаһан дутуунуудые усадхахын тула дары түргэн хэмжээ абахаар саг тулаа. Сомоной Совет, колхозой правлени клуб, библиотекын үбэлдөө ажаллаха хэрэгтэнь хамһалсажа, ажалшадай культурна эрилтые дүүрэн хангахаар хэмжээнүүдые абаг лэ.

Б. Дашиев, клубые даагша.

Манай ороной Главна ботаническа сад

Москва хотодомнай эрдэм ухаанай үшөө нэгэ томо центр, ажалшадай амарха, сэнгэхэдэ аятай зохид газарта, нийслэл хотын үзэсхэлэн һайхан нэгэ захада Останкинодо СССР-эй Науканuудай Академиин Главна ботаническа сад нээгдэбэ. Садай эзэлдэг талмайнь 360 гектар юм. Москва шадарай гоё һайхан ой модон энэ садай гурбанайнь хоёр хуби болохо. Набшаһа, шэлбэһээр элбэг дуб модод, хуһан шэрэнги, нарһан ой, мүн элдэб янзын модод эндэ ехэ элбэг. Бүхы мододынь ургажа байһан хүсэн дундаа—60—70 наһатай. Хоёр зуутай боложо байһаншье дуб модод арьеылдана.

Главна ботаническа садай хүдэлмэрилэгшэд научно-шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг, ургамалнуудые олон ондоо газарта ургуулха асуудалнуудые шиидхэдэг юм. Эндэхи эрдэмтэд эрхим һайн ургамалнуудые шэлэн абадаг (ондоогоор хэлэхэдэ, таригдаһан газартаа таарасатай ургамалнуудые шэлэдэг), арадай ажахыда ехэ хэрэгтэй, город, тосхонуудые, курортнуудые ногооруулхада шухала шэнэ сортын мододые бии болгодог юм.

И. В. Мичуринай һургаал заабарииe дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Ургамалнуудай үрэ холижо ургуулхые зааһан энэ ехэ эрдэмтын шэнжэлэлгые үргэлжэлүүлхэдэ, алишье талаар—теоридо, бодото ажалдашье ехэ амжалта туйлагдаа юм. Таримал ургамалнуудые хээрынхидтэй холижо ургуулхада, эдэ хоёрой хоорондоһоо гараашань һайнаар үрэжэдэг, ургаса ехэтэй байдаг байба. Жэшээнь, ботаническа садай эрдэмтэд шэниисэ хяаг хоёрой үрые холижо ургуулһанайнгаа ашаар намар, хабар таридаг шэниисын шэнэ сорт бии болгоо. Энэнь—ургаса ехэтэй, һалхи, бороодо унадаггүй, үбшэндэ дайрагдасагүй шэнэ сортын шэниисэ юм. Иимэ шэниисэ колхозууд, совхозуудай полинуудта, (жэшээнь, Казахстанай шэнээр элдүүрилэгдэһэн газарта) таригдадаг боложо байна. Амтаар һайн, ургаса ехэтэй, харууһа багатай, бэлээр ургадаг гүлзээргэнэ (земляника) манай туршалгын станцинуудай, мүн сад тариgшадай дунда ехэ суутай болонхой. Шэнээр бии болгогдоһон иимэ сортын гүлзээргэнын эшэнүүдые ороной элдэб районуудта—1500 нютаг руу садайхид эльгээһэн байна.

Эрдэмтэд биохими шэнжэлхэ, мүн ургамалнуудай ургаха, хүгжэхэдэнь хэрэглэдэг зүйлнүүд тухай шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэжэ байдаг.

Энэ сад ехэ суутай боложо эхилээ. Москвагай зоной амардаг газарнуудай нэгэн болоо. Энэмнай гансашье эндэхи хүн зоной амардаг газар бэшэ даа. Түб хото айлшалжа ерэһэн хүнүүдэй олонхинь үдэр бүри эндэ ерэдэг юм. Манай ороной элдэб газар нютагуудһаа, мүн хилын саанаһаа Москва ерэһэн хүнүүдэй экскурсиин түсэб соонь ботаническа садта орохо гэжэ тэмдэглэгдэдэг, хараалагдадаг байха. Манай ороной, мүн бүхы дэлхэйн олон газарай ургамал баялигтай экскурсида ерэгшэд һонирхон танилсана. Арба нэгэ мянган нэрэтэй дүрбэн зуу мянган ургамал эндэ харуулагдадаг. Энэмнай совет арадай ёһотойл ногоон баялиг, гайхамшагта туйлалтань гээшэ.

Садта орогшод ургамалтан аймагай бүхы юумэнтэй танилсана бшуу. Ухаансар бэрхэ мичуринец, эрдэмтэ-ботаник, эдир сэсэрлигшэ—бүгэдөөрэн һонин, хэрэгтэй юумэсэ хаража ошохол. СССР-эй ургамалтан аймаг 25 гектар газарта харуулагдана. Хоёр-гурбан часай турша соо манай ороной баруун хилэһээ Номгон далайн эрье хүрэтэр аяншалха арга, эндэ гурба мянган янзын ургамал бии. Энэнь манай ороной газар дайдада ургадаг ургамалай арбадахи хубинь болохо юм. Карпадай, Украинын талын, Крымэй, Кавказай, Дунда Азиин, Сибириин, Алас Дурнын ургамалтан аймагай түлөөлэгшэдые эндэ ерэгшэд хараха байха. Гансахан Алас Дурнын участогта ургамалтан аймагай найман зуун ургамал суглуулагданхай. Амур шадар ургадаг, холтоһоорнь таглаа хэдэг архат гэжэ модо, гоёолтын фанер хэдэг сагаан һамар гэдэг модо, Корейн хуша модо харахат. Мододой набшаһа, шэлбэһэниинь намиран байдаг, олонхиинь узуур бүдүүнээр ургадаг юм. Эндэхи газар дайдада, илангаяа Сахалинда элдэб янзын ногоон ургажа байдаг. Жэшээнь, худөөгэй гэршүүхэ, баабгайн үндэһэн гэхэ мэтын элдэбын ногоон Сахалинда ургадаг байна.

Дуб модод шадар ходо сэсэглэжэ байдаг сад бии. Сад, паркнуудые бариха, ногооруулхаар түсэблэхэдөө, мододые набша намаа ехэтэйгээр ургуулхадаа, энээнһээ жэшээ абамаар юумэн олон. Май һарын эхинһээ намар орой болотор энэ гайхамшаг сад ходол сэсэглэжэ байдаг. Дуб мододой узуураар ургажа, сэсэглэжэ байдаг—ландыш сэсэгһээ эхилээд, саашаа нарцисс, тюльпан сэсэгүүд, удаань сирень, пионы гэжэ сэсэгүүд һалбарна.

Ботаническа сад соо элдэб янзын сэсэгүүд дүүрэн. Эндэ хүдэлдэг, харахаяа ерэһэн хүнүүдые, элдэб янзын роза сэсэгүүд баясуулдаг юм. Хоёр мянга шахуу сортын роза таригдадаг болонхой. Хоёр зуугаад янзын иимэ сэсэг шэнжэлэгдээд, садуудта тарихаар һайшаагдаба. 450 сортын георгина сэсэг, 350 гладиолус, 250 ирис сэсэг бии юм. Мүн ехээр тараагүй хээрын ургамалнууд һайнаар харуулагданхай. Эдэнэй олонхинь Хитадһаа, Хойто Америкэһээ, Японһоо, Урда Европоһоо асарһан үрэһөөр ургуулагдаһан байна.

Манай орондо ургадаг дендрари мододой ехэнхинь энэ садта ургажа байдаг юм. Дэлхэйн элдэб оронуудһаа (900 гаран) модод асарагданхай. Эдэнэй гурбанай нэгэ хубинь Москва шадарай уларилда тааража болохо гэжэ тухайлагдана. Дендрари модон 75 гектар газарта ургана.

Тарижа ургуулдаг таһагта орожо харахада һонин: эдэ ургамалнууд хээрэ ургажа байһанаа хүнэй ухаансар бэрхэ гараар шэнэ сортонууд—овощиин, үрэ жэмэстэ, техническэ ургамалнууд болгогдоһон байна. И. В. Мичуринай, тэрэнэй шабинарай бии болгоһон сортын ургамалнуудые эндэ хаража болохо.

Садай нэгэ тээнь шэллэһэн томо байшан бии. Эндэнь дулаан ороной ургамалнууд байдаг. Дулаан ороной 10000 гаран ургамал эндэ бии. Анханда ургаһан газарайнь байгаалида адлирхуу байдал эдээндэ хангагданхай.

Нэгэ экскурсиин үедэ эдэ ургамалнуудтай танилсажа эхилбэбди. Нэгэ таһагайнь үүдэ нээхэдэ: халуун һэбшээн, ондоохон үнэр гутажа байба. Амилханшье бэрхэтэй болоод, самсамнай бэедэ няалдадаг байгаа. 30 гаран градус халуун, шииг нойто ехэтэй газарта ороһон байгаабди.

Энэ таһаг соо ехэ бассейн байдаг. Суута амазонско викториин набшаһанууд тэрээн соонь тамаржа ябана. Энэ ургамалай сэсэглэхэ саг болоо, тиихэдээ ехэ һонин байдаг. Түрүүшын үдэр сэсэглэхэдээ, домбо шэнги түхэлтэй, 30 сантиметрын хараатай, сагаан үнгэтэй байдаг. Һүүлээрнь ягаабтар үнгэтэй болодог. Хоёрдохи үдэрэй һүүл багта гү, али гурбадахи үдэрэй эхиндэ хара хүрин болодог юм. Бассейн шадар мүн далайн саанахи ондоошье олон ургамал бии.

Манай ороной Главна ботаническа сад нээгдээд, баялигаа олониитэдэ дэлгээн харуулжа байна.

Б. Котельников.

Нютаг нютагай һонин

Нэрэдээ хүрэмэ байхын тулада

Никольск тосхоной зүүн хойгуурхи хада, губөөнүүдые дабажа арбаад километр ябахада, гахайн фермын барилганууд тобойлдон харагдадаг. Эндэхи фермэдэ эдэбхи үүсхэлтэй, шуран бэрхэ залуушуул ажалладаг юм. Комсомолшууд-залуушуулһаа бүридэһэн гахайшад оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө дүрбэн һарын урда тээ коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Мухаршэбэр) малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн фермын басагад уялгаяа дүүргэхын тула бага бэшэ юумэ хээ. Эдэнэр жэлэй эхинһээ эхэ тахай бүриин 19-һөө дээшэ поршоонхо абаад, түлжүүлжэ байна.

Гахайн фермые даагша, дунда зэргын бэетэй, хүрин улаан шарайтай басаган—Хоря Варфоломеева коммунистическэ мүрысөөндэ оролсоод ямараар ажаллажа байһан тухайгаа иигэжэ хөөрэнэ:

— Коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха тухай харюусалгатай уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байһан бидэнэртэ колхозоймнай правлени бага бэшэ туһа хүргэнэ. Сүлөөтэй сагтаа радиоприемнигоор элдэб дамжуулга шагнаха, шэнэ газетэ, журналнуудые уншаха, хүгжэмэй инструментнүүдээр наадаха аргатайбди. Энэ жэлдэ эхэ тахай бүриһөө 28 поршоонхо абахаар шиидээ һэмди. Тэрэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэ байхабди.

Л. Гомбоев.

Володя—выставкэдэ хабаадагша

Володя хүбүүнэй абгайтаяа үнеэ һаажа байхыень харaһан үбгэд, хүгшэд хөөршөөн иигэжэ хэлэдэг байгаа: «Хүн болохо бага-һаа, хүлэг болохо унаганһаа» гэдэгтэл Володимнай ажалда ехэл абьяастай байна, хэнһээшье дутуугүйгөөр үнеэ һаажархина».

Володя Базаржапов уданшьегүй Улааха Аралай үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишан болоод, габшагай бэрхээр ажаллажа эхилээ бэлэй. Хэжэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, мүн аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ онсо шалгаржа, үнгэрөөшэ зун арадай ажахын туйлалта харуулһан выставкэдэ, Москва ошожо ерэбэ. Володя Базаржапов Москваһаа ерээд, хараһан үзэһэн юумэеэ нүхэдтөө хөөрэжэ үгөө..

18 наһатай энэ һаалишан хэһэн, туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй, харин шадаха, мэдэхэгүй юумэеэ аха нүхэдһөө асуужа абадаг заншалтай. Залуу һаалишан энэ жэлэй зургаан һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1256 литр һү һаагаа, жэлэй дүүрэтэр 1800 литр һү һааха зорилготой.

Д. Цыжипова.

Ехэ ойн урда тээ

Хитадай Арадай Республикын байгуулагдаһаар 10 жэлэй ойе тэмдэглэхэ зорилгоор Улан-Удэ городой хүүгэдэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд тодорхой хэмжээ-ябуулга хараалба.

Алдарта ойдо зорюулагдажа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд эндэ үнгэргэгдэхэ юм. Үхибүүд Хитадай уран зохёолшодой шүлэгүүдые уншахаһаа гадна, агууехэ арадай экономикын хүгжэлтэ тухай элидхэл, лекци шагнаха байха.

Библиотекэ соо эмхидхэгдэхэ выставкэдэ Хитадай уран зохёолшодой номууд табяатай байха. «Алдарта үдэрнүүдэй календарь» гэһэн выставкэдэ һонирхолтой тоо, баримтанууд харуулагдаха, газетэ, журналнуудай суглуулбари согсологдохо юм.

И. Будаев.

— Байра һууриһаа бү хүдэлэгты,
Бариһан хүлэгөө бү алдагты!

Наашаа хурсаар шэртэгты,
Налагай зохидоор энеэгты!

Н. Улзутуевай фотоэтюд.

Хилын саанаһаа

Хитадта советскэ выставкэ нээгдэбэ

ПЕКИН, сентябриин 23. (ТАСС). Амгалан ажалда атомай хүсэ хэрэглэлгые харуулһан советскэ научно-техническэ выставкэ Сычуань провинциин захиргаанай центр Чэнду городто нээгдээ. Энэ выставкые хүн зон ехээр һонирхоно. Һарын турша соо 50 мянга шахуу хүн эндэ орожо хараһан байна.

ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, Сычуань провинциин, мүн Ганьсу, Шэньси, Цинхай провинцинуудай, Хитадай бусад районуудай городууд болон һууриин газарнуудһаа олон делегацинууд выставкые харахын тулада Чэндудэ үдэр бүри ерэнэ.

Хитадай элдэб үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд выставкые ехээр һонирхоһон тухайгаа һайшаалай дэбтэртэ тэмдэглэнэ.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар совет эрдэмтэдэй туйлалтануудые хүн зондо шадаал һаа һайнаар харуулхын тулада выставкын захиргаан, хитад-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй нютагай отделениин эдэбхитэд, физигүүдэй бүлгэмэй болон научно-техническэ бүлгэмэй городской филиалай хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргана. Городой предприятинууд болон эмхи зургаануудта 12 элидхэл хэгдэжэ, тэдэнииe 50 мянган хүн шагнаһан байна. Городой болон провинциин радиостанцинууд 33 лекци радиогоор дамжуулаа. Выставкэ тухай номые, тусхай материалнуудые хамта дээрээ 80 гаран мянган хэһэг тиражтайгаар провинциин научно-техническэ бүлгэм хэблэн гаргаһан байна.

Городой болон провинциин 300 шахуу мянган хүн атомай хүсэн тухай советскэ болон Хитадай научна фильмнүүдые хараһан байна.

Хитадай Арадай Республика. Орон дотороо промышленна предприяти барихадань Советскэ Союз ехэ туһаламжа үзүүлдэг. СССР мүнөө үсын ш... никэ Хитадта эльгээдэг, советскэ мэргэжэлтэд хитад нүхэдтөө дүй дүршэл... жуулан үгэдэг. **Зураг дээрэ:** Аньшаньска металлургическа комбинадай ... станай хүдэлмэрилэгшэдтэ шэнэ техникэ шудалхадань советскэ мэргэжэлтэ Кац туһалжа байна. **Синьхуа агентствын ...**

ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 23. (ТАСС). ООН-до Хитадай Арадай Республикые түлөөлхэ тухай асуудалые сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ Индиин гуйһан гуйлтые буруушааха тухай Генеральна Комитедтэ США-гэй делегациин баадхаһан һанамжа дурадхал гэдэгые зүбшэн хэлсэлгэ Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэрэй заседани дээрэ дүүрэһэн байна. КНР-эй түлөөлэлгэ тухай асуудалые мүнөөнэй сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхагүй гэһэн Американ резолюци олонхиин дуугаар баталан абтаа. Американ резолюциин проектын түлөө 44 делегаци, тэрэ тоодо США, сэрэгэй элдэб бүлэглэлнүүдэй талаар тэрэнэй союзнигууд, дэмжэдэг оронуудынь дуугаа үгэһэн байна. Энэ резолюциие буруушаажа 29 делегаци, тэрэ тоодо Советскэ Союз, Польша, Чехословаки, Болгари, Румыни, Венгри, Албани, БССР, УССР, Ази, Африкын олонхи оронууд дуугаа үгөө. 9 делегаци һаналаа баряа.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 22. (ТАСС). «Буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой дурадхалые Генеральна Ассамблейн 14-дэхи сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ ООН-эй Генеральна Ассамблейдэ Генеральна Комитет һанамжалан дурадхаа.

КНР-эй правительствын шэнэ уридшалан һануулга

ПЕКИН, сентябриин 23. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна. Хитадай Арадай Республикада хамаатай Фуцзянь провинциин Пинтань шадарай уһанда Холбоото Штадуудай сэрэгэй корабль мүнөөдэр 8 час 04 минутада оробо.

США-гэй иимэ хорото ааша гаргажа байһантай дашарамдуулан, шэнэ шанга уридшалан һануулга хэхыень КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэ даалгагдаа.

Сэрэгэй гаргашые нэмээхэ гэһэн эрилтэ Штраус хэнэ

БОНН, сентябриин 23. (ТАСС). 1960—1961 онуудай финансова жэлдэ сэрэгэй гаргашые 1 миллиард маркаар нэмээхэ гэһэн эрилтэ ФРГ-гэй оборонын министр Штраус хэһэн байна. Баруун Германиин армиие зэбсэгжүүлгэдэ зорюулагдаха гаргаша 1961 онһоо бүри ехэ болохо юм гэжэ оборонын министерство мэдүүлээ.

Налог ехэ болгоод лэ байгаа һаа, Баруун Германиин бюджедэй сэрэгэй статьянуудаар хараалагдаһан гаргашые ехэ болгохо аргатай байна гэжэ хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй засед...

БЕРЛИН, сентябриин 22. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй заседаниин сентябриин 21-дэ болоһон тухай ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын дэргэдэхи хэблэлэй зургаанай коммюнике АДН агентство дамжуулба. ГДР-эй арадай ажахые 1959—1965 онуудта хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб тухай хуулиин проектые, тэрэшэлэн промышленностиие шэнэдхэн байгуулха тухай директивэнүүдые Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин Центральна Комитедэй зууршалгаар Министрнүүдэй Совет зүбшэн хэлсээд, һайшааба гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, долоон жэлэй түсэб хадаа эб найрамдал, экономическа гол зорилгонуудай дүүргэлтые, социализмын илалтые хангаха асари ехэ түсэб болоно гэжэ тэмдэглээ. Долоон жэлэй түсэб энээниие бэелүүлгэдэ бүхы ажалай хүн зоной эдэбхитэйгээр хабаадалсаха үргэн зам нээжэ үгэхэһөө гадна, бүхы хүн зоной байдал улам һайжар... гэжэ хараална гээд Ульбрих... гаа.

Демократическа партинууд... гэдэлэй түлөөлэгшэд заседани... рэ үгэ хэлэхэдээ, долоон жэл... сэб тухай хуулиин проектые б... даа һайшааһан байна. Сааш... зүбшэн хэлсэхын тулада х... энэ проектые ГДР-эй Арадай ... тада дамжуулан үгэхэ гэһэн ... хэбэри Министрнүүдэй Совет... лан абаа.

Районой болон окружной с... дэй судьянуудые һунгаха ... хуулиин проектые, ГДР-эй Т... туг ондоо болгохо гэжэ хар... хуулиин проектые Министр... Совет һайшаагаад, Арадай ... тын зүбшэн хэлсэлгэдэ дамж... үгэһэн байна гэжэ коммюник... тэмдэглэгдэнэ.

Худалдаа наймаан болон д... да тамаралга тухай ГДР ... Болгариин хоорондо 1959 оно... лиин 6-да баталагдаһан догов... худалдаа наймаанай флодой ... эй туттай ябадаг болохо туха... тоолые Министрнүүдэй Совет... лэ һайшааһан байна.

Премьер-министр Макмиллан Манчестертэ үгэ хэлэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 23. (ТАСС). Премьер-министр Макмиллан үсэгэлдэр һунгалтын болохоо байһантай дашарамдуулан Манчестертэ үгэ хэлээ.

Лейбористска партиин һунгалтын урда тээхи программые Макмиллан шүүмжэлээ. Тиихэдээ энэ парти өөһэдынгөө үгэһэн найдуулгануудые дүүргэжэ шадахагүй гэжэ хэлэһэн байна. Правительствын политикые магтаха зуураа, консервативна партиин засагаа бариһан зандаа үлэбэлнь консерваторнууд урда тээнь бэелүүлдэг экономическа юрэнхы политикаяа саашадань үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалнуудта тогтоходоо, ядерна... сэг туршалгые болюулха туха... гэн хэлсээ баталжа болохо, ... лагдахаар шахуу болоод бай... һэн һанамжа тэрэ хэлэһэн ... Минии һанамжын ёһоор, иимэ... сээ баталхаһаа арсаха болоо ... һаа, тон тэнэг ябадал болохо ... на» гэжэ премьер-министр хэл...

Буу зэбсэг хуряаха талаар ... хоорондын комитет «үрэ ... гээр» ажаллаха бээз гэжэ най... байһанаа Макмиллан элирх... мэдүүлээ. «Энээниие хангахы... лада бидэнэр бүхы оролдолго... гахабди» гэжэ премьер-минист... дүүлээ.

НАТО-е, баруун гүрэнүүдэ... рэгэй бусад бүлэглэлнүүдые ... жүүлхые Макмиллан уряалаа.

Хүсэтэ һалхи шуурганһаа боложо хохидолдо ороһон Корейн хүн зондо КНДР туһаламжа үзүүлбэ

ПХЕНЬЯН, сентябриин 23. (ТАСС). Урда Корейдэ һаяхан болоһон ехэ һалхи шуурганһаа уламжалан хохидолдо ороһон хүн зондо туһаламжа үзүүлхэ тухай КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинедэй тогтоол мүнөөдэр эндэ толилогдоо.

Урда Корейн засагаархидай толилһон хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, хүсэтэ һалхи шуурганһаа уламжалан хэдэн мянган хүн гэмтэжэ үхөө, 633 мянга гаран хүн гэр байрагүй болоо.

КНДР-эй Министрнүүдэй Кабинет Корейн арадай дура зоригые мэдүүлэн, хохидолдо орогшодто дары туһаламжа үзүүлхын тулада түрүүшын ээлжээндэ 4.500 тонно сэбэрлэгдэһэн барайгар, 9... метр бүд, 100 мянган паар ... 100 мянган мэшээг цемент, ... кубическа метр модо эльгээхэ шиидхээ. Энэ хэмжээ-ябуулгые гэнөөр бэелүүлгэ эмхидхэхын да тусхай комисси байгуулаг... тэрэнэй түрүүлэгшээр КН... Министрнүүдэй Кабинедэй т... лэгшын орлогшо Ли Чжу Ен ... логдоо.

Һалхи шуурганһаа уламж... хохидолдо орогшодые тохёол... гасалан зоболонһоо зайсахын ... да республикын хойто талын ... бида ерээ һаань хүлеэн абахаа... лэн байһан тухайгаа КНДР-эй ... вительство өөрынгөө тогтоол ... мэдүүлһэн байна.

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турнир

БЛЕД, сентябриин 22. ТАСС-эй тусхай корреспондент гроссмейстер И. Бондаревский иигэжэ мэдээсэнэ: Юһэдэхи турай болоходо, Глигорич Таль хоёр тэнсээ. Фишер 32-дохи ябадалдаа Петросянда шүүгдээб гэжэ мэдэрээ. Керес Смыслов хоёрой, Бенко Олафссон хоёрой партинууд хойшолуулагдаа.

БЛЕД, сентябриин 23. (ТАСС). Арбадахи турта Бенко Фишертэ шүүгдээ. Керес Талиие шүүгээ. Смыслов Петросянтай тэн... байна. Олафссон Глигорич хо... парти хойшолуулагдаа.

Арбадахи турай һүүлээр, аб... болохо 9 очкоһоо 6,5 очкотой... лоһон Керес түрүүлжэ ябана.

Юһэдэхи, арбадахи турну... хойшолуулагдаһан партинууд ... нөөдэр үргэлжэлүүлэн наадаг...

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н001151. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. №...